

Ewa Stolarczyk

GRA w KOŁORY

Program Nauczania Edukacji Wczesnoszkolnej

Zgodny z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej
z dnia 14 lutego 2017 r. dotyczącym podstawy programowej
wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego
w poszczególnych typach szkół

Konsultacja merytoryczna
Agnieszka Potera

Redakcja
Krzysztof Chrobot, Andrzej Pustuła

Korekta
Anna Palusińska

Projekt okładki
Adam Bardos

© Copyright by Wydawnictwo JUKA-91 Sp. z o.o.

ISBN 978-83-7253-636-5

Wydawnictwo JUKA-91 Sp. z o.o.
ul. Jutrzenki 118
02-230 Warszawa
tel.: 22 381 72 07, faks: 22 381 72 10
infolinia: 800 650 300
e-mail: juka@juka.edu.pl
www.juka.edu.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	4
I. Współczesna szkoła	6
II. Dziecko w młodszy m wieku szkolnym – sposoby realizacji celów kształcenia i zadań edukacyjnych ustalonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego.	8
III. Szczegółowe cele kształcenia i wychowania.....	11
IV. Treści zgodne z treściami nauczania zawartymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego.....	13
V. Sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania z uwzględnieniem możliwości indywidualizacji pracy w zależności od potrzeb i możliwości uczniów oraz warunków, w jakich program będzie realizowany	14
VI. Propozycje planu nauczania opracowane na podstawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych.	16
VII. Opis założonych osiągnięć uczniów	18
1. Edukacja polonistyczna.....	18
2. Edukacja matematyczna.....	21
3. Edukacja społeczna.....	22
4. Edukacja przyrodnicza.....	23
5. Edukacja plastyczna.....	25
6. Edukacja techniczna	26
7. Edukacja informatyczna	27
8. Edukacja muzyczna	28
9. Wychowanie fizyczne.....	29
10. Etyka.....	30
VIII. Propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć uczniów. .	31
IX. Zakończenie	35
Załączniki	36

WSTĘP

Zmiany zachodzące w społeczeństwie powinny znaleźć swoje odbicie w procesie wychowania i nauczania. Nowoczesna szkoła ma przygotować przyszłych obywateli świadomych współczesnego świata. Kształcenie dzieci od najmłodszych lat cieszy się coraz większym zainteresowaniem. Wynika to m.in. z ogromnego zapotrzebowania społeczeństwa na ludzi zdolnych, kreatywnych i twórczych, o nieprzeciętnym sposobie myślenia. Wymóg kreatywnej postawy jednostki wiąże się przede wszystkim ze sposobem, w jaki człowiek uczestniczy w strukturze rzeczywistości społeczno-produkcyjnej świata oraz zachodzących w tym świecie zmianach. Nie ulega wątpliwości, że przygotowanie każdego człowieka do aktywnego udziału w tak zmieniającym się świecie wymaga jak najwcześniejszych oddziaływań.

Edukacja wczesnoszkolna zapewnia optymalne warunki wszechstronnego i harmonijnego rozwoju osobowości dziecka, dążąc przede wszystkim do aktywizowania i rozwijania postaw twórczych uczniów w procesie nauczania–uczenia się. Wychodząc naprzeciw nowatorskim prądom w pedagogice wczesnoszkolnej, należy proces kształcenia dostosowywać do możliwości i indywidualnych potrzeb uczniów, uwzględniając zwiększone aspiracje edukacyjne dzieci i młodzieży. „Aktywność twórcza – to podejmowana chętnie i uprawiana z zadowoleniem, oparta na własnych pomysłach i mniej lub bardziej świadoma celu, osobista działalność ucznia, prowadzona w poczuciu odpowiedzialności, stymulowana zwłaszcza przez otwarte lub zamknięte zadania problemowe zintegrowane z potrzebami dziecka i jego środowiska, której wynikiem jest stworzenie lub odkrycie przez uczącego się czegoś dla niego nowego i pożytecznego, zasadniczo z zakresu wymagań ustalonych w programie nauczania początkowego”¹.

Cele wszechstronnej aktywności twórczej to:

- rozwijanie zainteresowań i zdolności twórczych uczniów,
- wdrażanie do samodzielnych poszukiwań i aktywności,
- inspirowanie do nawiązywania kontaktów międzyludzkich, wzajemnej życzliwości i tolerancji,
- tworzenie poczucia odpowiedzialności za wspólne przedsięwzięcie,
- wyrabianie szacunku dla pracy własnej i innych,
- dostrzeganie własnych możliwości i umiejętności przez likwidowanie niewiary we własne siły.

Nauczanie w klasach 1–3 powinno mieć charakter uniwersalny i powszechny, ale jednocześnie zachowujący specyfikę środowiska, w którym dorasta dziecko.

Zadaniem tej edukacji jest taki dobór treści i sposób ich przekazywania, aby

¹ J. Kujawiński, Kierowanie własną aktywnością twórczą w nauczaniu początkowym matematyki. „Życie Szkoły” 1981, nr 4, s. 2.

u dzieci rozwijały się zainteresowania nauką, pragnienie poznawania czegoś nowego, motywacja do działania. Edukacja wczesnoszkolna jest łącznikiem między wychowaniem przedszkolnym a nauczaniem przedmiotowym, co znajduje odzwierciedlenie w formach zajęć i treściach programowych.

Edukacja XXI wieku, według Międzynarodowej Komisji do spraw Edukacji, skupia się wokół czterech aspektów kształcenia:

- uczyć się, aby wiedzieć,
- uczyć się, aby działać,
- uczyć się, aby żyć wspólnie,
- uczyć się, aby być.

W celu należytego przygotowania swych wychowanków do życia w rozwijającym się świecie, szkoła musi wspomagać proces kształcenia różnorodnymi środkami dydaktycznymi, podkreślając szczególne znaczenie środków służących dzieciom do różnych działań (liczmany, klocki, gry, układanki), podejmowania ról (maski, stroje różnych postaci, kukielki, pacynki), poznawania otaczającego świata (środki demonstracyjne: plansze, zegary, termometry), a także obserwowania naturalnego środowiska (hodowla roślin i zwierząt). Coraz częściej wielu nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej wykazuje zainteresowanie wykorzystaniem w pracy pedagogicznej edukacyjnych programów komputerowych jako narzędzi wspomaganie procesu nauczania-uczenia się.

I. WSPÓŁCZESNA SZKOŁA

Uczeń współczesnej szkoły to członek nowej społeczności. Szkoła będzie musiała ulec zmianie, ponieważ powinna się dostosować do potrzeb i możliwości nowego pokolenia, które jest zupełnie inne i wymaga innego sposobu uczenia. Oczekiwania uczniów i rodziców wobec współczesnej szkoły zawierają się w kilku punktach.

Szkoła powinna:

- być atrakcyjna dla uczniów, by ich przyciągnąć swoją ofertą,
- prowadzić proces edukacyjny charakterystyczny dla kształcenia nowoczesnego,
- przygotować do życia przepelnionego wzajemną współpracą i grupową konkurencją,
- przygotować do aktywności, kreatywności, samodzielności.

„Nowy model szkoły opiera się niewątpliwie na gruncie psychologii poznawczej. Świadczyć o tym mogą nowe trendy i kierunki w pedagogice współczesnej, stanowiące o tym, iż o efektywności procesów kształcenia możemy mówić w dwojakich kategoriach, mianowicie efektu i procesu, który na ów efekt się składał. Zatem za równorzędne czynniki składające się na efektywność kształcenia uznaje się wyniki ilościowe i jakościowe.

Transformacji ulega, w sposób zauważalny, środowisko uczenia się: o ile w szkole tradycyjnej klasę szkolną przenika indywidualne współzawodnictwo, o tyle w szkole społeczeństwa informacyjnego klasę przenika współpraca i współzawodnictwo grupowe, opierające się na operacjach poznawczych wyższego rzędu i jego efektach w postaci: wiedzy deklaratywnej (wiem, że...), wiedzy proceduralnej (wiem, jak i dlaczego...) oraz wiedzy kontekstowej (wiem, kiedy...). Jak wynika z powyższego wywodu, transformacji ulegają wszystkie podmioty uczestniczące w procesie edukacyjnym”².

Nauczyciel przestaje być „wszechwiedzącym ekspertem”, a staje się przewodnikiem, a czasami uczniem, gdyż często będzie się musiał przyznać, że czegoś nie wie, ale wyszuka tę informację. Nowoczesne kształcenie wymaga śledzenia rozwoju uczniów. Rozpoznawanie osiągnięć uczniów, czyli diagnoza, pozwoli rozpoznać ich możliwości, zdolności i problemy rozwojowe. Celem prowadzenia diagnozy jest opracowanie zaleceń i wskazówek do indywidualnej pracy z dzieckiem, która będzie miała na celu wspomaganie i wspieranie jego potencjalnych możliwości.

Nauczyciel pracujący z pakietami wydawnictwa JUKA może otrzymać narzędzie do przeprowadzenia wstępnej diagnozy w postaci programu komputerowego, który w prosty sposób umożliwia opracowanie wyników wstępnego badania dzieci. Na arkuszu obserwacji nauczyciel może nanieść swoje spostrzeżenia w poszczególnych obszarach kompetencji, co daje mu całościowy obraz umiejętności dziecka.

² T. Lewowicki, B. Siemieniecki, (red.) Współczesna technologia informacyjna i edukacja medialna, Adam Marszałek, Toruń 2005, s. 83–84.

Program pozwala na tworzenie raportów i wykresów, co w bardzo przejrzysty sposób dokumentuje przeprowadzoną diagnozę i stanowi wstęp do dalszej pracy z dzieckiem, np. konstruowania programu naprawczego i planowania pracy z całą klasą.

Nauczyciel ma towarzyszyć dziecku, wspierając je, doceniając i akceptując. Ważne jest stosowanie zróżnicowanych form aktywności dziecka. Obok pogadanek i wyjaśniania zjawisk konieczne staje się stwarzanie sytuacji zmuszających dziecko do zadawania pytań, dyskusji i samodzielnego szukania odpowiedzi. Ogromne znaczenie mają wszelkie rozmowy, w których nauczyciel jest słuchaczem, ale również zadaje dzieciom pytania, często otwarte, inspirujące do poszukiwania odpowiedzi.

Uczeń zaś staje się badaczem, który uczy się, poszukując. Tempo i dynamika rozwoju dziecka w wieku wczesnoszkolnym jest bardzo nierównomierne, a przecież różnice w poziomie rozwoju poszczególnych dzieci są znaczne. Wymaga to od nauczyciela indywidualnego podejścia do każdego ucznia, stworzenie intensywnego programu wspomagającego. Dlatego zmiany muszą też ulec sposoby sprawdzania osiągnięć uczniów. Nauczyciel ocenia nie tylko wynik wykonanego zadania, ale także proces dochodzenia do jego rozwiązania, czyli element poznawczy i praktyczny. Żeby sprawdzić osiągnięcia uczniów, trzeba wiedzieć, do czego się dąży, czyli jakie są wobec nich oczekiwania. Znane muszą być więc pewne normy, zwane standardami edukacyjnymi, które określają wyniki edukacji szkolnej. Standardy te stanowią podstawę do opracowania wymagań programowych, czyli listy oczekiwanych umiejętności i kompetencji na danym etapie edukacji.

Szczególnie istotny okazuje się problem kompetencji zawodowych nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, gdyż kształcenie zintegrowane, jako fundamentalny szczebel kształcenia, ma specyficzne znaczenie w rozwoju psychofizycznym uczniów. Podatność dziecka w tym przedziale wiekowym na oddziaływanie pedagoga oraz wrażliwość poznawcza, estetyczna i moralna dziecka zmuszają nauczycieli do ciągłego pogłębiania swoich kompetencji. Ma to również ogromne znaczenie, jeśli chodzi o prestiż szkoły, gdyż dążymy do tego, by polskie szkoły mogły nazwać się europejskimi, a nastąpić to może wówczas, gdy polski nauczyciel będzie miał odpowiedni poziom wiedzy – również tej dotyczącej aktualnych informacji i nowinek ze świata mediów.

Zadaniem nauczyciela jest zatem podążanie za nowościami. Przed edukacją pojawiają się nowe zadania. Swym zasięgiem obejmują one nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w nowoczesnym społeczeństwie, ale również przygotowanie do tego nauczycieli, metodyków, psychologów i wielu innych przedstawicieli dyscyplin naukowych. Podstawowym zadaniem edukacji jest więc otwieranie umysłów na rozmaite możliwości postępu, alternatywne rozwiązania, kreatywność. Szkoły medialne, stosujące nowoczesne technologie, zatrudniające nowoczesnych nauczycieli i zarządzane przez dyrektora menedżera, to szkoły przyszłości, które dobrze przygotowują dzieci i młodzież do życia we współczesnej rzeczywistości.

II. DZIECKO W MŁODSZYM WIEKU SZKOLNYM – SPOSOBY REALIZACJI CELÓW KSZTAŁCENIA I ZADAŃ EDUKACYJNYCH USTALONYCH W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

Pierwsze lata pobytu dziecka w szkole są okresem bardzo istotnym dla dalszego rozwoju ze względu na pełnione przez szkołę funkcje kształcące, poznawcze, opiekuńczo-wychowawcze i kompensacyjno-korekcyjne przygotowujące do dalszej edukacji. Dziecko w wieku siedmiu lat, wkraczając w mury szkolne, ma za sobą okres przedszkolny zdominowany przez zabawę. Od tego momentu zmienia się jego codzienny tryb życia, jego rola i zadania jako ucznia. Dziecko stające się uczniem stopniowo przyzwyczaja się do nauki, co wymaga wyjątkowych zabiegów pedagogicznych ze strony nauczycieli. Ważną rolę w tym okresie odgrywa również środowisko domowe dziecka, w którym powinno ono znaleźć zrozumienie, czułość i miłość. W rozwoju psychofizycznym dziecka siedmioletniego istotne jest bowiem, by w naturalny sposób rozbudzić w nim chęć poznawania nowego i chęć pokonywania trudności, które napotka. Jest to możliwe wówczas, gdy ma ono wyrobione poczucie własnej wartości, czuje się bezpieczne i kochane.

Dziecko przygotowane do nauki w szkole osiąga tzw. dojrzałość szkolną. Profesor W. Okoń sformułował jej definicję: „Dojrzałość szkolna to osiągnięcie przez dziecko takiego stopnia rozwoju umysłowego, emocjonalnego, społecznego i fizycznego, jaki umożliwia mu udział w życiu szkolnym i opanowanie treści programowych w klasie I”³.

Teoria holistyczna określa dziecko i świat, w którym ono żyje, w następujący sposób: „Dziecko jest spójną, zintegrowaną całością i dlatego należy je wspierać w rozwoju całościowym, a nie tylko umysłowym. Należy więc zapewnić mu rozwój sfer: psychicznej, fizycznej i umysłowej, bowiem przewaga oddziaływań skierowanych tylko na jedną sferę odbija się niekorzystnie na pozostałych (...). Zintegrowany jest świat, w którym dziecko żyje, należy go więc poznać w jego związkach i zależnościach”⁴.

Młodszy wiek szkolny to okres rozkwitu zdolności intelektualnych. Uczniowie klas początkowych charakteryzują takie cechy, jak: zwiększona wrażliwość, gotowość przyswajania materiału, wiara w prawdziwość tego, co jest mu przekazywane. Cechy te sprzyjają rozwojowi ogólnych i specjalnych zdolności.

Procesy poznawcze stają się coraz bardziej dowolne i przebiegają z większym udziałem świadomości dziecka, które uczy się kierowania swoją uwagą, spostrzeganiem i pamięcią. Potrafi dłużej koncentrować się na przedmiotach, planowo zmieniać obiekt swego zainteresowania. Systematycznie zwiększa pojemność swojej pamięci.

Pomimo istniejących niewątpliwie różnic indywidualnych, szkoła dzięki systematycznemu nauczaniu, intensyfikacji oddziaływań wychowawczych usiłuje

³ W. Okoń, Słownik Pedagogiczny, PWN, Warszawa 1987, s. 209.

⁴ K. Duraj-Nowakowa, Integrowanie edukacji wczesnoszkolnej. Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 1998.

te różnice niwelować, powodując „szybkie przeobrażenia w świadomości i osobowości dzieci, szczególnie w sferze umysłowej i społecznej”⁵.

Dziecko w tym wieku interesuje się wszystkim, co je otacza, i w miarę potrzeb poszerza się jego wiedza. Źródłem przyjemności staje się osiąganie celów poprzedzone pokonaniem trudności. U dziecka w omawianym wieku rozwija się uwaga dowolna. Coraz bardziej świadomie koncentruje się ono na treści lekcji, nawet jeśli rodzaj wykonywanych zajęć nie jest dla niego specjalnie ciekawy. Spostrzeżenia w tym wieku przybierają charakter bardziej analityczny. Dziecko potrafi rozpoznać cechy i właściwości danego przedmiotu oraz dostrzegać je w innych, podobnych obiektach. Pod wpływem nauki szkolnej kształtuje się umiejętność uważnego obserwowania różnych zjawisk zachodzących w najbliższym otoczeniu. Rozwijają się cechy pamięci, takie jak: szybkość, trwałość, pojemność. Największe kłopoty dzieciom z klas młodszych sprawia odszukiwanie i wydobywanie z zasobu pamięciowego tych wiadomości, które są w danej chwili potrzebne, gdyż umiejętność segregowania, klasyfikowania pojęć i informacji nie jest jeszcze rozwinięta.

„W zapamiętywaniu i przypominaniu coraz bardziej skomplikowanych zagadnień pomaga dziecku kształtująca się pamięć logiczna i pamięć dowolna”⁶. Sfera emocjonalna w młodszym wieku szkolnym ulega wielkim przeobrażeniom w kierunku rozwoju uczuć wyższych. Dziecko w tym okresie wyraża w sposób burzliwy swoje emocje, lecz w miarę upływu czasu staje się ono coraz bardziej zdolne do przeżywania trwających dłużej stanów emocjonalnych. Ważną rolę w uczeniu się i zapamiętywaniu odgrywa motywacja. Dziecko łatwiej i trwalej zapamiętuje to, co chce zapamiętać, co je interesuje, co jest dla niego przyjemne, co je pociąga w procesie uczenia się. Lubi czytać, pisać, liczyć, opowiadać, rysować, lubi prace, które wymagają od niego jak najwięcej aktywności. Szkolne uczenie się to działalność przede wszystkim poznawcza, skierowana na jakiś cel.

Praca z dziećmi klas młodszych powinna być ukierunkowana przede wszystkim na aktywizowanie i rozwijanie postaw twórczych uczniów w procesie nauczania–uczenia się, uwzględniając potrzeby dzieci zdolnych.

Te uwarunkowania aktywności należy urzeczywistniać przez:

1. Stosowanie modelu lekcji aktywizującej uczniów, w której wyróżniamy następujące etapy:
 - a) przygotowanie warunków emocjonalno-motywacyjnych i metodyczno-organizacyjnych do rozwiązania problemów,
 - b) projektowanie – samodzielne wytwarzanie przez uczniów indywidualnych pomysłów dotyczących rozwijania problemu,
 - c) realizowanie wybranych pomysłów w toku pracy indywidualnej lub grupowej,
 - d) planowanie dalszej pracy twórczej lekcyjnej i domowej.

⁵ L. Wołoszynowa, Młodszy wiek szkolny, w: M. Żebrowska (red.), Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży, PWN, Warszawa 1975.

⁶ E.B. Hurlock, Rozwój dziecka, PWN, Warszawa 1985.

2. Prowadzenie zajęć w formie ciągów tematycznych – integralne ośrodki tematyczne.
3. Dobieranie odpowiednich form i metod pracy:
 - a) metoda rozwijania aktywności twórczej, eksperymentu, problemowa, ekspresyjna, działalności praktycznej,
 - b) zabawowa forma pracy, która rozbudza zainteresowania uczniów i zachęca do działania,
 - c) zabawy integrujące,
 - d) organizacja życia klasowego.
4. Stosowanie wielopoziomowego programu nauczania (indywidualizacja).
5. Intensywny kontakt z rzeczywistością społeczną, kulturalną i przyrodniczą (wycieczki).
6. Rozwijanie zainteresowań.
7. Wykorzystywanie twórczości własnej uczniów.

W pierwszych latach pobytu dzieci w szkole, a w szczególności w klasie pierwszej, w pracy z uczniem powinna dominować metoda zabawy, która jest główną formą aktywności dziecka. Dziecko bardzo lubi się bawić, dlatego należy to wykorzystać i prowadzić z nim zabawy tematyczne, przez które dziecko wchodzi w przydzieloną mu rolę i wykonuje polecenia. Godna polecenia jest również metoda bajkoterapii, która pozwala w naturalny sposób przybliżyć dziecku ważne wartości etyczne.

Kolejne metody pracy to gry i zadania sytuacyjne, które pozwolą dziecku na manipulowanie przedmiotami, liczmanami tak, aby w sposób jak najbardziej naturalny przeszło do nabywania umiejętności dydaktycznych.

Wskazane jest też stosowanie metody projektów, która rozwija umiejętności kluczowe, takie jak: planowanie i organizowanie własnej pracy, korzystanie z różnych źródeł informacji, rozwiązywanie problemów, współpraca w grupie.

Zalecaną metodą w zdobywaniu informacji jest obserwacja, szczególnie podczas wycieczek, eksperymentów, hodowli. Dlatego bardzo ważne jest, aby jak najwięcej zajęć odbywało się podczas zajęć pozaszkolnych w naturalnych środowiskach, np.: w lesie, w parku, w ogrodzie, na łące, w gospodarstwach rolnych, ale równie ważne są zajęcia w muzeach, pracowniach artystów (garncarskich, malarskich, rzeźbiarskich), w skansenach itp.

Nic nie sprzyja zdobywaniu wiedzy i umiejętności tak, jak samodzielne odkrywanie zjawisk podczas doświadczeń, co nie tylko rozbudza aktywność poznawczą i zainteresowania, ale pozwala na łączenie wiedzy z praktyką.

Ciekawym rozwiązaniem są techniki ułatwiające szybkie zapamiętywanie oraz przypominanie informacji na zasadzie skojarzeń przez stosowanie technik mnemotechnicznych, które opierają się na wykorzystaniu emocji i wyobraźni. Dzięki skojarzeniom, grupowaniu według podobieństw i żartobliwej formie graficznej, dziecku jest łatwiej zapamiętać informacje i zwiększa się trwałość jego pamięci.

III. SZCZEGÓŁOWE CELE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

Celem edukacji wczesnoszkolnej jest wspomaganie dziecka w rozwoju intelektualnym, emocjonalnym, społecznym, fizycznym, estetycznym i etycznym. Ważne jest również takie wychowanie, aby dziecko na miarę swoich możliwości było przygotowane do życia w zgodzie z samym sobą, ludźmi i przyrodą. Jednocześnie dąży się do ukształtowania systemu wiadomości i umiejętności potrzebnych dziecku do poznawania i rozumienia świata, radzenia sobie w codziennych sytuacjach oraz do kontynuowania nauki w klasach IV–VIII szkoły podstawowej.

Najważniejsze cele to:

- dbanie o wieloaspektowość rozwoju ucznia,
- zainspirowanie dzieci do nauki i pracy,
- wdrażanie do samodzielności, odpowiedzialności, umiejętności koncentracji uwagi, współpracy w grupie,
- rozwijanie umiejętności wypowiedzania się, czytania i pisania,
- rozwijanie logicznego myślenia i wyciągania wniosków,
- wskazanie sposobów rozwiązywania problemów,
- wdrażanie do słuchania i rozumienia poleceń,
- wdrażanie do szanowania siebie i kolegów,
- pogłębianie wiary we własne możliwości,
- uświadomienie dziecku pojęcia sukcesu i umożliwienie jego osiągnięcia,
- zachęcanie do aktywności w życiu całej społeczności szkolnej,
- dawanie dziecku możliwości podejmowania samodzielnych decyzji,
- stworzenie przyjaznej atmosfery w celu rozładowania napięcia,
- pomoc w przełamaniu bariery lęku i obaw,
- wyrabianie poczucia sprawiedliwości i zdrowej rywalizacji,
- wyrabianie poczucia uczciwości, solidarności i bezpieczeństwa,
- ćwiczenie zręczności, refleksu i orientacji,
- pobudzanie i rozwijanie wyobraźni,
- poszerzanie słownictwa,
- poznawanie zasad i reguł zachowania oraz ich przestrzeganie w określonym miejscu i czasie,
- opanowanie zasad ortograficznych i umiejętności ich stosowania w praktycznych działaniach,
- doskonalenie porównywania, rozpoznawania i kojarzenia,
- doskonalenie pamięci wzrokowej i słuchowej,
- doskonalenie umiejętności analizy i syntezy wzrokowo-słuchowej,
- uświadomienie dziecku, że jest częścią świata przyrody, który go otacza, wyrobienie wrażliwości na jego piękno i potrzeby życia z nim w zgodzie,
- kształtowanie podstawowych pojęć matematycznych.

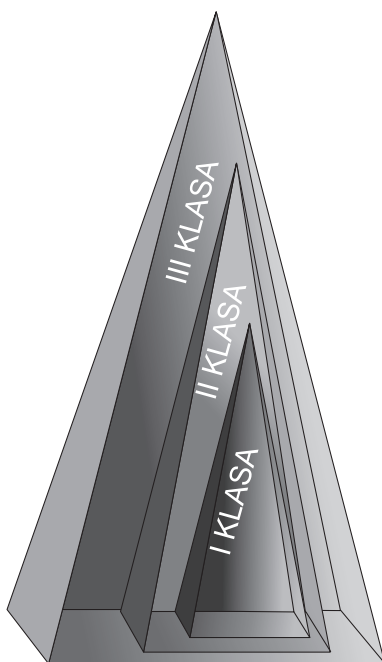
W wyniku realizacji ogólnych celów edukacji wczesnoszkolnej uczeń kończący pierwszy etap edukacyjny powinien osiągnąć następujące cele szczegółowe będące jednocześnie podstawowymi kompetencjami ucznia zdobywanymi w procesie kształcenia:

- wypowiedzianie się w formie ustnej i pisemnej w języku ojczystym,
- czytanie głośne i ciche ze zrozumieniem,
- zdobywanie i wykorzystywanie informacji z różnych źródeł,
- przygotowanie do odbioru dzieł sztuki teatralnej, filmowej, telewizyjnej, malarskiej,
- kształtowanie umiejętności uogólniania, schematyzowania i kodowania,
- rozwijanie zainteresowań dziecięcą matematyką,
- kształtowanie określonych postaw i umiejętności w kontaktach z ludźmi i przyrodą,
- uwalnianie dziecka na przejawy niszczenia przyrody i wpajanie zasad proekologicznych,
- wdrażanie dzieci do poszukiwania, odkrywania, obserwacji zachodzących zjawisk,
- rozwijanie twórczej aktywności przez umiejętnie stymulowanie,
- stymulowanie rozwoju intelektualnego i emocjonalnego,
- kształtowanie umiejętności technicznych potrzebnych do sprawnego funkcjonowania we współczesnym świecie,
- wyzwalanie ekspresji muzycznej pobudzającej wyobraźnię i zainteresowania muzyczne,
- rozwijanie motywacji do aktywnego wypoczynku,
- kształtowanie postaw promujących zdrowy styl życia,
- komunikowanie się w nowożytnym języku obcym,
- kształtowanie postawy tolerancji,
- wdrażanie do poczucia przynależności do grupy, integracji z rówieśnikami.

IV. TREŚCI ZGODNE Z TREŚCIAMI NAUCZANIA ZAWARTYMI W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

Treści nauczania ułożone są w sposób spiralny, co oznacza, że będą one się powtarzać w kolejnych klasach na różnych poziomach nauczania, umożliwiając dziecku zdobycie wiadomości i umiejętności zgodnie ze wzrastającymi możliwościami intelektualno-percepcyjnymi. Program skonstruowany jest tak, by dziecko w jak najbardziej naturalny sposób przyswajało wiedzę i umiało ją wykorzystać w praktycznym działaniu. Podczas zajęć dzieci pracują samodzielnie, a nauczyciel ukierunkowuje ich czynności. Nauczanie uczniów klas młodszych wspomagane jest rozwiązaniami programowymi i metodycznymi mającymi na celu poszerzenie zakresu realizowanych treści i celów w edukacji wczesnoszkolnej. Nowa podstawa programowa nie rozdziela na poszczególne klasy wiadomości i umiejętności, jakie ma zdobyć uczeń, a wymienia je tylko dla ucznia kończącego naukę w pierwszym etapie edukacyjnym, co umożliwi nauczycielom jeszcze bardziej indywidualne podejście do dzieci uwzględniając ich możliwości rozwojowe i emocjonalne. Program ten uwzględnia również rozwijanie kluczowych umiejętności, tzw. kompetencji ucznia. Są to:

- uczenie się,
- myślenie,
- poszukiwanie,
- doskonalenie się,
- komunikowanie się,
- współpraca,
- działanie.

Wykres 1. Spiralny układ treści

V. SPOSOBY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA Z UWZGLĘDNIENIEM MOŻLIWOŚCI INDYWIDUALIZACJI PRACY W ZALEŻNOŚCI OD POTRZEB I MOŻLIWOŚCI UCZNIÓW ORAZ WARUNKÓW, W JAKICH PROGRAM BĘDZIE REALIZOWANY

Współczesna edukacja nie może funkcjonować bez nowoczesnych środków dydaktycznych, do których przede wszystkim zalicza się komputer. Technologia informacyjna jest dziś zintegrowana z procesem kształcenia, dostarczając dydaktyce nowych środków i umożliwiając stosowanie nowych metod pracy. Jednocześnie stawia przed szkolnictwem nowe zadania. Konieczne jest bowiem wyposażenie uczniów w odpowiednią wiedzę i umiejętności jej wykorzystania, a w przyszłości przygotowanie do życia i funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym.

Kształcenie zintegrowane daje nauczycielom wiele możliwości organizacyjnych, metodycznych i tematycznych. Integrowanie treści edukacyjnych pozwala na łączenie przedmiotów w całość. Każdy dzień szkolny ma określony temat, wokół którego koncentruje się cały proces dydaktyczny. Edukacja wczesnoszkolna nastawiona jest na wszechstronny rozwój osobowości dziecka. Praca dydaktyczno-wychowawcza jest wielostronną działalnością, w której procesy nauczania, uczenia się i wychowania wzajemnie się uzupełniają.

Główne zadania szkoły i nauczyciela to:

- realizowanie programu nauczania dostosowanego do indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka,
- egzekwowanie trójstronności w oddziaływaniach wychowawczych i dydaktycznych uczeń – nauczyciel – rodzice,
- rozwijanie predyspozycji i zdolności poznawczych dzieci,
- stworzenie uczniom przyjaznych, bezpiecznych i zdrowych warunków do nauki i zabawy,
- umożliwienie dziecku działania indywidualnego i w zespole,
- rozwijanie samodzielności oraz odpowiedzialności za siebie,
- pobudzenie do samodzielnej i twórczej działalności plastycznej, muzycznej i ruchowej,
- wspomaganie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia przez rozwijanie jego aktywności badawczej, a także działalności twórczej,
- stworzenie warunków do nabywania przez dziecko umiejętności czytania i pisania, zdobywania wiadomości i sprawności matematycznych potrzebnych w sytuacjach typowych i nietypowych na miarę ucznia klas młodszych,
- rozwijanie samodzielności, logicznego myślenia i umiejętności potrzebnych do zrozumienia świata,
- zagwarantowanie dziecku dostępu do różnych źródeł informacji i możliwości korzystania z nich,
- przedstawienie warunków bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze,
- kształtowanie u dzieci cech osobowościowych niezbędnych do aktywnego i etycznego uczestnictwa w życiu społecznym.

Należy zadbać o dobrą organizację zajęć w sali lekcyjnej. Sala powinna być podzielona na dwie części: edukacyjną – wyposażoną w stoliki, tablicę, szafki oraz rekreacyjną – w której dziecko będzie miało możliwość odpoczynku i zabawy. Sale powinny być wyposażone w pomoce dydaktyczne niezbędne do prowadzenia zajęć, sprzęt audiowizualny, ale również w zabawki i gry dydaktyczne. Wskazane jest stworzenie kącików tematycznych, np. przyrodniczego, małego artysty, gier edukacyjnych, muzycznego, sportowego, a także biblioteczki klasowej.

Ważne jest również, by dzieci pozostawiały w szkole część podręczników i przyborów szkolnych, aby nie musiały dźwigać ciężkich tornistrów.

Nauczyciel powinien często zmieniać ustawienie stolików tak, aby dzieci miały możliwość siedzenia w kręgu, w grupach, a przez to nawiązywały wzajemne relacje.

Priorytetowym sposobem dążenia do osiągnięcia celów powinna być indywidualizacja pracy z dzieckiem. Takie możliwości daje nauczycielowi wykorzystanie zaproponowanych przez wydawnictwo wielopoziomowych kart pracy, dodatkowych zeszytów ćwiczeń dla uczniów ze specyficznymi trudnościami edukacyjnymi „Chcemy dobrze czytać i pisać” i dla uczniów zdolnych „Zeszyt z zadaniami o podwyższonym stopniu trudności”, różnorodnych rozwiązań metodycznych szczegółowo opisanych w przewodniku dla nauczyciela, tekstów literackich wskazanych w scenariuszach, płyt z nagraniami piosenek, melodii, wierszy, brzmienia instrumentów i innych materiałów. Podręcznik do kształcenia zintegrowanego „Gra w kolory. Świat ucznia” zawiera teksty zróżnicowane pod względem stopnia trudności, proste, ułatwiające naukę czytania i teksty literackie dla dzieci, które tę umiejętność już opanowały. Zgodnie z zasadą stopniowania trudności długość tekstów wzrasta wraz ze stopniem zaawansowania uczniów. W podręczniku zastosowano kolorowe czcionki i piktogram oznaczający treści plastyczne. Dzięki tym rozwiązaniom wzrasta jego przejrzystość i możliwość indywidualnego korzystania z zawartych w nim materiałów. Uzupełnieniem podręcznika są zeszyty ćwiczeń, które zawierają szereg ćwiczeń rozwijających i usprawniających małą motorykę, wspomagających technikę czytania i pisanie. Zawierają również wiele interesujących gier dydaktycznych, krzyżówek, rebusów, zagadek, zadań umożliwiających obserwację zjawisk zachodzących w przyrodzie i propozycji prac plastyczno-technicznych.

Treści matematyczne są wprowadzane w sposób przystępny i atrakcyjny dla ucznia – pobudzają przede wszystkim aktywność dzieci, doskonałą ich sprawność rachunkową i kształtują pojęcia matematyczne przez nauczanie czynnościowe. Nauczyciel ma możliwość indywidualizacji procesu edukacyjnego, gdyż uwzględniono zasadę stopniowania trudności, umieszczając zadania łatwe i trudniejsze.

VI. PROPOZYCJE PLANU NAUCZANIA OPRACOWANE NA PODSTAWIE RAMOWYCH PLANÓW NAUCZANIA W SZKOŁACH PUBLICZNYCH

Na edukację wczesnoszkolną składa się ramowy plan nauczania opracowany na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z dnia 30 maja 2014 r.). Plan ten przewiduje zajęcia całościowe, uwzględniając wszystkie rodzaje edukacji w każdym dniu nauki.

L.p.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Klasy I-III			Razem w trzyletnim okresie nauczania
		Tygodniowy wymiar godzin			
		I	II	III	
1.	Edukacja wczesnoszkolna	20	20	20	60
	Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły	2			2
	Ogółem	62			62
	Religia/etyka	Wymiar godzin zajęć religii lub etyki określają przepisy wydane na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.			

W klasach I–III szkoły podstawowej (I etap edukacyjny – edukacja wczesnoszkolna) podziału godzin w każdej klasie na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne (edukacja polonistyczna, edukacja matematyczna, edukacja społeczna, edukacja przyrodnicza, edukacja plastyczna, edukacja techniczna, edukacja informatyczna, edukacja muzyczna i edukacja językowa – język obcy nowożytny) dokonuje nauczyciel prowadzący te zajęcia.

W klasach I–III szkoły podstawowej na zajęcia wychowania fizycznego należy przeznaczyć po 3 godziny tygodniowo w każdej klasie.

W przypadku powierzenia prowadzenia zajęć z zakresu edukacji plastycznej, edukacji informatycznej, edukacji muzycznej, wychowania fizycznego lub edukacji językowej – języka obcego nowożytnego nauczycielom posiadającym odpowiednie kwalifikacje określone w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2016 r. poz. 1379 oraz z 2017 r. poz. 60), innym niż nauczyciel, któremu powierzono prowadzenie edukacji wczesnoszkolnej, tygodniowy wymiar godzin tych zajęć wynosi dla:

- 1) edukacji plastycznej, edukacji informatycznej i edukacji muzycznej – po 1 godzinie w każdej klasie;
- 2) wychowania fizycznego – po 3 godziny w każdej klasie;
- 3) edukacji językowej – języka obcego nowożytnego – po 2 godziny w każdej klasie.

Zakładając, że do realizacji zakładanej w ramowych planach nauczania liczby godzin wystarczą 32 tygodnie, wykaz liczby godzin na obowiązkowe zajęcia edukacyjne może wyglądać następująco:

	Klasa1	Klasa2	Klasa3	Liczba godzin	Minimalna liczba godzin
Edukacja polonistyczna, edukacja społeczna, edukacja przyrodnicza, edukacja matematyczna, edukacja techniczna	384	416	416	1216	1150
Język obcy nowożytny	64	64	64	192	190
Edukacja muzyczna	32	32	32	96	95
Edukacja plastyczna	32	32	32	96	96
Edukacja informatyczna	32	32	32	96	96
Wychowanie fizyczne	96	96	96	288	290

Wykres 2. Zajęcia edukacyjne w klasach 1–3

VII. OPIS ZAŁOŻONYCH OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Uczeń pierwszego etapu edukacyjnego przez 3 lata jest kształcony w systemie zintegrowanym, który w łagodny sposób przygotowuje go do nauczania przedmiotowego w drugim etapie edukacyjnym. W pracy z najmłodszymi uczniami w szkole należy przede wszystkim uwzględniać ich możliwości intelektualne, emocjonalne, społeczne i psychofizyczne. Nowa podstawa programowa wprowadzona Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. edukację wczesnoszkolną opisuje jako zestaw celów kształcenia wynikających z ogólnych zadań szkoły oraz wykaz wiadomości i umiejętności ucznia, który kończy klasę trzecią.

Wiadomości i umiejętności, które ma osiąść uczeń po klasie trzeciej przewidziano do realizacji w przeciętnych warunkach, tak by każde dziecko miało możliwość zdobyć podstawy do nauki na wyższym etapie. W gestii nauczyciela pozostaje zatem wprowadzanie więcej treści nauczania jeśli ma sprzyjające warunki lub pomoc dzieciom, które mają trudności w opanowaniu wymagań podstawy programowej dla I etapu kształcenia ogólnego.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Ogólne cele rozwoju ucznia, osiąmane na zakończenie edukacji wczesnoszkolnej, są źródłem celów szczegółowych, opisanych w formie efektów. Uczeń ma je osiągać, realizując zadania, wymagające wielokierunkowej aktywności. Zakres tej aktywności wytyczają, wymienione w podstawie programowej, efekty kształcenia, przyporządkowane poszczególnym dyscyplinom naukowym. Przedstawienie efektów kształcenia w odniesieniu do dyscyplin naukowych jest pewnego rodzaju konwencją, potrzebną dla uzyskania przejrzystości opisu, a nie dyrektywą organizacyjną. Proces kształcenia na tym etapie ma charakter zintegrowany, a nie przedmiotowy.

I. Edukacja polonistyczna

Edukacja polonistyczna odgrywa nadrzędną rolę w edukacji elementarnej, co wiąże się z nauką komunikatywnego posługiwania się przez dzieci językiem ojczystym w mowie i w piśmie. Zakres edukacji polonistycznej obejmuje trzy elementy:

- początkową naukę czytania i pisania,
- kształcenie językowe,
- kształcenie literackie.

Umiejętność czytania, jaką dziecko ma zdobyć w pierwszych latach nauki, jest integralnie powiązana z umiejętnością pisania. Najważniejszym elementem umiejętności czytania jest rozumienie napisanego tekstu. Aby je osiągnąć, dzieci muszą znać poszczególne znaki języka pisanego, czyli litery. Cechy dobrego czytania to: płynność, poprawność, biegłość i wyrazistość.

Umiejętność pisania polega przede wszystkim na zdolności do spostrzegania, umożliwiającego rozpoznawanie, porównywanie i odtwarzanie znaków graficznych z uwzględnieniem ich charakterystycznych elementów. Pisanie to również zdolność przetwarzania ruchu na obraz ruchu. Umiejętność pisania zostaje przez dziecko osiągnięta wówczas, gdy pismo dziecka spełnia następujące kryteria:

- jest czytelne,
- poprawne pod względem łączenia liter,
- jest estetyczne.

Funkcją nadrzędną języka jest funkcja komunikatywna. Określona sytuacja, w której znajdzie się dziecko, wymagać będzie zastosowania przez nie odpowiedniej konstrukcji składniowej jego wypowiedzi. Dziecko powinno umieć sformułować zdania o prostej i poprawnej strukturze, wyrażające jego myśli. Ważne są: umiejętność publicznego występowania, operowanie głosem adekwatnie do sytuacji przekazu, a także kontakt z audytorium. Uczeń powinien nabyć umiejętność asertywnego wyrażania własnych opinii i ocen oraz odbierać i oceniać komunikaty wyrażane w różnorodnych formach.

W zakresie kształcenia literackiego nadrzędną umiejętnością jest rozumienie czytanego tekstu polegające na „przekładaniu” języka symbolicznego na język wyobrażeń.

W edukacji elementarnej wyróżnia się trzy poziomy rozumienia tekstu:
 wyodrębnianie z tekstu poszczególnych faktów i wydarzeń,
 wyodrębnianie nie tylko poszczególnych elementów treści, lecz również stosunków przyczynowo-skutkowych,
 wyodrębnianie głównej myśli danego utworu literackiego.

Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Osiągnięcia w zakresie słuchania.	1) słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie; 2) wykonuje zadanie według usłyszonej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi; 3) słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby; 4) słucha uważnie wypowiedzi osób podczas uroczystości, koncertów, przedstawień, świąt narodowych i innych zdarzeń kulturalnych; przejawia zachowanie adekwatne do sytuacji; słucha tekstów interpretowanych artystycznie, szuka własnych wzorców poprawnej artykulacji i interpretacji słownej w języku ojczystym; 5) słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę.
Osiągnięcia w zakresie mówienia.	1) wypowiada się płynnie, wyraziście, stosując adekwatnie do sytuacji techniki języka mówionego: pauzy, zmianę intonacji, tempa i siły głosu; 2) formułuje pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia; 3) wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą czy wydarzeniem kulturalnym; 4) porządkuje swoją wypowiedź, poprawia w niej błędy, omawia treść przeczytanych tekstów i ilustracji; nadaje znaczenie i tytuł obrazom, a także fragmentom tekstów; 5) układa w formie ustnej opowiadanie oraz składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy; 6) recytuje wiersze oraz wygłasza z pamięci krótkie teksty prozatorskie; 7) dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą empatię i szacunek do rozmówcy; 8) wykonuje eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom i doświadczeniom, tworząc charakterystyczne dla siebie formy wypowiedzi.

Osiągnięcia w zakresie czytania.	<ol style="list-style-type: none"> 1) czyta płynnie, poprawnie i wyraziście na głos teksty zbudowane z wyrazów opracowanych w toku zajęć, dotyczące rzeczywistych doświadczeń dzieci i ich oczekiwań poznawczych; 2) czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszytu oraz teksty drukowane; 3) wyodrębnia postacie i zdarzenia w utworach literackich, ustala kolejność zdarzeń, ich wzajemną zależność, odróżnia zdarzenia istotne od mniej istotnych, postacie główne i drugorzędne; wskazuje cechy i ocenia bohaterów, uzasadnia swą ocenę, wskazuje wydarzenie zmieniające postępowanie bohatera, określa nastrój w utworze; odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości; byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych; 4) wyszukuje w tekstach fragmenty według niego najpiękniejsze, najważniejsze, trudne do zrozumienia lub określone przez nauczyciela; 5) eksperymentuje, przekształca tekst, układa opowiadania twórcze, np. dalsze losy bohatera, komponuje początek i zakończenie tekstu na podstawie ilustracji lub przeczytanego fragmentu utworu; 6) wyróżnia w czytanych utworach literackich dialog, opowiadanie, opis; 7) czyta samodzielnie wybrane książki.
Osiągnięcia w zakresie pisania.	<ol style="list-style-type: none"> 1) pisze odręcznie, czytelnie, płynnie, zdania i tekst ciągły, w jednej linii; rozmieszcza właściwie tekst ciągły na stronie zeszytu, sprawdza i poprawia napisany tekst; 2) układa i zapisuje opowiadanie złożone z 6–10 poprawnych wypowiedzi w ramach zagadnień opracowanych podczas zajęć; opisuje np. osobę, przedmiot, element świata przyrody na podstawie własnych obserwacji lub lektury; 3) pisze notatkę, życzenie, ogłoszenie, zaproszenie, podziękowanie, list; zapisuje adres nadawcy i odbiorcy; pisze krótkie teksty, wykorzystując aplikacje komputerowe; 4) pisze z pamięci i ze słuchu; przestrzega poprawności ortograficznej w wyrazach poznanych i opracowanych podczas zajęć; 5) stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu zdania i przecinki przy wyliczaniu, zapisuje poznane i najczęściej stosowane skróty, w tym skróty matematyczne; 6) porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej według pierwszej i drugiej litery; 7) zapisuje poprawnie liczebniki oraz wybrane, poznane w trakcie zajęć pojęcia dotyczące różnych dyscyplin naukowych; 8) stosuje poprawną wielkość liter w zapisie tytułów utworów, książek, poznanych nazw geograficznych, imion i nazwisk; 9) układa i zapisuje zdarzenia we właściwej kolejności, układa i zapisuje plan wypowiedzi.
Osiągnięcia w zakresie kształcenia językowego.	<ol style="list-style-type: none"> 1) wyróżnia w wypowiedziach zdania, w zdaniach wyrazy, w wyrazach samogłoski i spółgłoski; 2) rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące w wypowiedziach ustnych i pisemnych; 3) przekształca zdania oznajmujące w pytania i odwrotnie oraz zdania pojedyncze w złożone; 4) rozróżnia rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki i stosuje je w poprawnej formie; 5) rozpoznaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym, wyrazy pokrewne i o znaczeniu bliskoznacznym; 6) łączy wyrazy w wypowiedzenia i poprawnie formułuje zdanie pojedyncze i zdanie złożone; 7) odróżnia i nazywa utwory wierszowane od pisanych prozą, określa, który tekst jest notatką, zagadką, listem, życzeniem, podziękowaniem, ogłoszeniem, opowiadaniem, opisem, listem.
Osiągnięcia w zakresie samokształcenia.	<ol style="list-style-type: none"> 1) podejmuje próby zapisu nowych, samodzielnie poznanych wyrazów i sprawdza poprawność ich zapisu, korzystając ze słownika ortograficznego; 2) korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii czy zasobów internetu i rozwija swoje zainteresowania; 3) wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się.

II. Edukacja matematyczna

Edukacja matematyczna polega na zdobywaniu przez dzieci kolejnych doświadczeń, obejmujących stosunki ilościowe określonych przedmiotów i ich wzajemne relacje. Podstawowymi pojęciami, które dziecko powinno się posługiwać, to pojęcie liczby i działania arytmetycznego.

Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Osiągnięcia w zakresie rozumienia stosunków przestrzennych i cech wielkościowych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) określa i prezentuje wzajemne położenie przedmiotów na płaszczyźnie i w przestrzeni; określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów oraz osób; określa położenie przedmiotu na prawo/na lewo od osoby widzianej z przodu (także przedstawionej na fotografii czy obrazku); 2) porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej cechy wielkościowej, np. długości czy masy; dokonuje klasyfikacji przedmiotów; 3) posługuje się pojęciami: pion, poziom, skos.
Osiągnięcia w zakresie rozumienia liczb i ich własności.	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczy (w przód i wstecz) od podanej liczby po 1, po 2, po 10 itp.; 2) odczytuje i zapisuje, za pomocą cyfr, liczby od zera do tysiąca oraz wybrane liczby do miliona (np. 1 500, 10 000, 800 000); 3) wyjaśnia znaczenie cyfr w zapisie liczby; wskazuje jednostki, dziesiątki, setki itd., określa kolejność, posługując się liczbą porządkową; 4) porównuje liczby; porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie; rozumie sformułowania typu: liczba o 7 większa, liczba o 10 mniejsza; stosuje znaki: $<$, $=$, $>$.
Osiągnięcia w zakresie posługiwania się liczbami.	<ol style="list-style-type: none"> 1) wyjaśnia istotę działań matematycznych – dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia oraz związki między nimi; korzysta intuicyjnie z własności działań; 2) dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci: liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100 oraz wielokrotności 10 i 100 (w prostszych przykładach); 3) mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia; mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20; rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka (uzupełnia okienko); stosuje własne strategie, wykonując obliczenia; posługuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań; 4) dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe, zapisując w razie potrzeby cząstkowe wyniki działań lub, wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik; oblicza sumy i różnice większych liczb w prostych przykładach typu: $250 + 50$, $180 - 30$; mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, zapisując, jeśli ma taką potrzebę, cząstkowe wyniki działań; przy obliczeniach stosuje własne strategie.
Osiągnięcia w zakresie czytania tekstów matematycznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) analizuje i rozwiązuje zadania tekstowe proste i wybrane złożone; dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania; opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób; 2) układa zadania i je rozwiązuje, tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną; wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych.
Osiągnięcia w zakresie rozumienia pojęć geometrycznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje – w naturalnym otoczeniu (w tym na ścianach figur przestrzennych) i na rysunkach – figury geometryczne: prostokąt, kwadrat, trójkąt, koło; wyodrębnia te figury spośród innych figur; kreśli przy linijce odcinki i łamane; rysuje odręcznie prostokąty (w tym kwadraty), wykorzystując sieć kwadratową; 2) mierzy długości odcinków, boków figur geometrycznych itp.; podaje wynik pomiaru, posługując się jednostkami długości: centymetr, metr, milimetr; wyjaśnia związki między jednostkami długości; posługuje się wyrażeniami dwumianowanymi; wyjaśnia pojęcie kilometr;

	<p>3) mierzy obwody różnych figur za pomocą narzędzi pomiarowych, także w kontekstach z życia codziennego; oblicza obwód trójkąta i prostokąta (w tym także kwadratu) o danych bokach;</p> <p>4) dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu dziecka.</p>
<p>Osiągnięcia w zakresie stosowania matematyki w sytuacjach życiowych oraz w innych obszarach edukacji.</p>	<p>1) klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy; dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka, obecnych w środowisku dziecka;</p> <p>2) dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru, czekoladę; używa pojęć: połowa, dwa i pół, cztery równe części, czwarta część lub ćwierć;</p> <p>3) wykonuje obliczenia pieniężne; zamienia złote na grosze i odwrotnie, rozróżnia nominały na monetach i banknotach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej;</p> <p>4) odczytuje godziny na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym (wyświetlającym cyfry w systemie 24-godzinny); wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu; posługuje się jednostkami czasu: doba, godzina, minuta, sekunda; posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera; zapisuje daty np. swojego urodzenia lub datę bieżącą; posługuje się kalendarzem; odczytuje oraz zapisuje znaki rzymskie co najmniej do XII;</p> <p>5) mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz odczytuje ją;</p> <p>6) dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych;</p> <p>7) waży; używa określeń: kilogram, dekagram, gram, tona; zna zależności między tymi jednostkami; odmierza płyny; używa określeń: litr, pół litra, ćwierć litra;</p> <p>8) wykorzystuje warcaby, szachy i inne gry planszowe lub logiczne do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad itd.; przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne;</p> <p>9) wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się.</p>

III. Edukacja społeczna

Dziecko znajdujące się w nowej sytuacji, jaką jest dla niego podjęcie roli ucznia, potrzebuje do pełnego i harmonijnego rozwoju psychofizycznego zrozumienia, czułości i miłości płynącej z dwóch podstawowych środowisk, w których przebywa: z domu i szkoły. Ważne jest, by dziecko wierzyło we własne możliwości, czuło się bezpieczne i miało wsparcie w sytuacjach trudnych.

Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
<p>Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska społecznego.</p>	<p>1) identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach;</p> <p>2) wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu;</p> <p>3) przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad;</p> <p>4) ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne;</p>

	<p>5) przedstawia siebie i grupę, do której należy, zapisuje swój adres, adres szkoły, zawód i miejsce pracy rodziców; posługuje się danymi osobistymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób; jest powściągliwy w używaniu takich danych w sytuacjach nowych i wirtualnych;</p> <p>6) rozpoznaje i nazywa wybrane grupy społeczne, do których nie należy, a które wzbudzają jego zainteresowanie, np. drużyny i kluby sportowe, zespoły artystyczne, a także inne narodowości;</p> <p>7) opowiada ciekawostki historyczne dotyczące regionu, kraju, wyróżniając w nich postaci fikcyjne i realne;</p> <p>8) stosuje pojęcia: porozumienie, umowa; uczestniczy w wyborach samorządu uczniowskiego w klasie, w szkole; wymienia przykłady powstałych w efekcie porozumień i umów grup społecznych, np. stowarzyszenia pomocy chorym i niepełnosprawnym dzieciom, organizacje ekologiczne, a także stowarzyszenia dużych grup społecznych, jak miasta i państwa czy Unia Europejska;</p> <p>9) szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów, przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt w różnych regionach Polski, a także w różnych krajach;</p> <p>10) wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu i komunikuje się za pomocą nowych technologii.</p>
Osiągnięcia w zakresie orientacji w czasie historycznym.	<p>1) opowiada o legendarnym powstaniu państwa polskiego, wyjaśnia związek legendy z powstaniem godła i barw narodowych, przedstawia wybrane legendy dotyczące regionu, w którym mieszka lub inne;</p> <p>2) rozpoznaje: godło, barwy, hymn narodowy, mundur wojskowy, wybrane stroje ludowe, np. związane z regionem Polski, w którym mieszka;</p> <p>3) uczestniczy w świątach narodowych i innych ważnych dniach pamięci narodowej; wykonuje kokardę narodową, biało-czerwony proporczyk; zachowuje się godnie i z szacunkiem podczas śpiewania lub słuchania hymnu, wciągania flagi na maszt itp.;</p> <p>4) rozpoznaje i nazywa patrona szkoły, miejscowości, w której mieszka, wyjaśnia pojęcie „patron”, wymienia imiona i nazwiska, np. pierwszego władcy i króla Polski, obecnego prezydenta Polski, wymienia nazwę pierwszej stolicy Polski;</p> <p>5) wyjaśnia znaczenie wybranych zwyczajów i tradycji polskich;</p> <p>6) opisuje znaczenie dorobku minionych epok w życiu człowieka, jest świadomy, że stosuje w swej aktywności ten dorobek, np. cyfry arabskie i rzymskie, papier, mydło, instrumenty muzyczne itp.;</p> <p>7) opowiada historię własnej rodziny, przedstawia wybrane postacie i prezentuje informacje o wielkich Polakach: królowa Jadwiga, król Stefan Batory, astronom Mikołaj Kopernik, noblistka Maria Skłodowska-Curie, alpinistka Wanda Rutkiewicz, papież Jan Paweł II, nauczycielka – cichociemna gen. Elżbieta Zawacka „Zo”.</p>

IV. Edukacja przyrodnicza

Edukacja przyrodnicza stwarza dziecku możliwość poznawania przez nie środowiska, które je otacza. Nadrzędną wartością pedagogiczną tej edukacji jest umiejętność obserwacji faktów, zjawisk społecznych i przyrodniczych.

Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska przyrodniczego.	<p>1) rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt, w tym zwierząt hodowlanych, a także gatunki objęte ochroną;</p> <p>2) rozpoznaje i wyróżnia cechy ekosystemów, takich jak: łąka, jezioro, rzeka, morze, pole, staw, las, las gospodarczy; określa składowe i funkcje ekosystemu na wybranym przykładzie, np. las, warstwy lasu, polany, torfowiska, martwe drzewo w lesie;</p>

	<p>3) rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym;</p> <p>4) odszukuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania zadania, ćwiczenia;</p> <p>5) prowadzi proste hodowle roślin, przedstawia zasady opieki nad zwierzętami, domowymi, hodowlanymi i innymi;</p> <p>6) planuje, wykonuje proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych, tworzy notatki z obserwacji, wyjaśnia istotę obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo-skutkowego i czasowego;</p> <p>7) chroni przyrodę, wskazuje wybrane miejsca ochrony przyrody oraz parki narodowe, pomniki przyrody w najbliższym otoczeniu – miejscowości, regionie;</p> <p>8) segreguje odpady i ma świadomość przyczyn i skutków takiego postępowania.</p>
<p>Osiągnięcia w zakresie funkcji życiowych człowieka, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i odpoczynku.</p>	<p>1) przedstawia charakterystykę wybranych zajęć i zawodów ludzi znanych z miejsca zamieszkania oraz zawodów użyteczności publicznej: nauczyciel, żołnierz, policjant, strażak, lekarz, pielęgniarka czy leśnik, a ponadto rozumie istotę pracy w służbach mundurowych i medycznych;</p> <p>2) posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej;</p> <p>3) posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia;</p> <p>4) dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia;</p> <p>5) reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby;</p> <p>6) wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych; ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjadania ich w nadmiarze;</p> <p>7) przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia;</p> <p>8) ubiera się odpowiednio do stanu pogody, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. internet;</p> <p>9) rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się w środkach publicznego transportu zbiorowego;</p> <p>10) stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną, rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku;</p> <p>11) ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego, np. nagła zmiana pogody, huragan, ulewne deszcze, burza, susza oraz ich następstwa: powódź, pożar, piorun; określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach;</p> <p>12) ma świadomość obecności nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej, publicznej; sprawdza informacje, zadając pytania nauczycielowi, rodzicom, policjantowi;</p> <p>13) stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety;</p> <p>14) ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka;</p> <p>15) ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka.</p>

<p>Osiągnięcia w zakresie rozumienia przestrzeni geograficznej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) określa położenie i warunki naturalne swojej miejscowości oraz okolicy, opisuje charakterystyczne formy terenu, składniki przyrody, charakterystyczne miejsca, np. miejsca pamięci narodowej, najważniejsze zakłady pracy, w tym ważniejsze przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, interesujące zabytki, pomniki, tereny rekreacyjne, parki krajobrazowe, parki narodowe; 2) wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice, główne miasta, rzeki, nazwy krain geograficznych; 3) czyta proste plany, wskazuje kierunki główne na mapie, odczytuje podstawowe znaki kartograficzne map, z których korzysta; za pomocą komputera, wpisując poprawnie adres, wyznacza np. trasę przejazdu rowerem; 4) wymienia nazwę stolicy Polski i charakterystyczne obiekty, wyjaśnia znaczenie stolicy dla całego kraju, wskazuje na mapie jej położenie; 5) przedstawia charakterystyczne dla Polski dyscypliny sportowe, gospodarcze lub inne np. artystyczną działalność człowieka, w której Polska odnosi sukcesy lub z niej słynie; 6) wyznacza kierunki główne w terenie na podstawie cienia, określa, z którego kierunku wieje wiatr, rozpoznaje charakterystyczne rodzaje opadów; 7) przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym.
---	---

V. Edukacja plastyczna

Edukacja plastyczna wspiera rozwój dziecka w młodszym wieku szkolnym. Umożliwia dostrzeganie przeżywanie przez dziecko piękna tkwiącego w naturze oraz wyrażanie jego spostrzeżeń i przeżyć za pomocą dostępnych technik plastycznych.

Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
<p>Osiągnięcia w zakresie percepcji wizualnej, obserwacji i doświadczeń.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) wyróżnia w obrazach, ilustracjach, impresjach plastycznych, plakatach, na fotografiach: <ol style="list-style-type: none"> a) kształty obiektów – nadaje im nazwę i znaczenie, podaje części składowe, b) wielkości i proporcje, położenie obiektów i elementów złożonych, różnice i podobieństwa w wyglądzie tego samego przedmiotu w zależności od położenia i zmiany stanowiska osoby patrzącej na obiekt, c) barwę, walor różnych barw, różnice walorowe w zakresie jednej barwy, fakturę, d) cechy charakterystyczne i indywidualne ludzi w zależności od wieku, płci, typu budowy; cechy charakterystyczne zwierząt, różnice w budowie, kształcie, ubarwieniu, sposobach poruszania się; 2) określa w swoim otoczeniu kompozycje obiektów i zjawisk, np. zamknięte (mozaiki na dywanie, rytmy na przedmiotach użytkowych), otwarte (chmury, papiery ozdobne, pościel, firany), kompozycje o budowie symetrycznej.
<p>Osiągnięcia w zakresie działalności ekspresji twórczej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykami (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, makazakiem; 2) maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli; 3) wydziera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp.; 4) modeluje (lepi i konstruuje) z gliny, modeliny, plasteliny, mas papierowych i innych, zarówno z materiałów naturalnych i przemysłowych; 5) powiela za pomocą kalki, tuszu, farby, stempla wykonanego, np. z korka i innych tworzyw, a także przy pomocy prostych programów komputerowych; 6) wykonuje prace, modele, rekwizyty, impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej i naukowej;

	<p>7) wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy przekazania i przedstawienia uczuć, nastrojów i zachowań (np. prezent, zaproszenie);</p> <p>8) ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem i muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych;</p> <p>9) tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory.</p>
Osiągnięcia w zakresie recepcji sztuk plastycznych.	<p>1) nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę, w tym dziedziny sztuki użytkowej, np. meblarstwo, tkactwo, ceramikę, hafciarstwo, architekturę, grafikę komputerową;</p> <p>2) rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych: pejzaż, portret, scena rodzajowa; nazywa wybrane przykłady dzieł znanych artystów: malarzy, rzeźbiarzy, architektów z regionu swego pochodzenia lub innych;</p> <p>3) wyjaśnia pojęcia: oryginał czy kopia obrazu lub rzeźby; miniatura obrazu lub rzeźby; reprodukcja itp.; wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych.</p>

VI. Edukacja techniczna

Zajęcia techniczne są formą kontaktu dziecka ze światem współczesnej techniki. Dziecko podejmuje konkretne działania techniczne, nabywa związane z nimi umiejętności, przygotowuje się do rzetelnej i skutecznej pracy.

Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Osiągnięcia w zakresie organizacji pracy.	<p>1) planuje i realizuje własne projekty/prace; realizując te projekty/prace współdziała w grupie;</p> <p>2) wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji miejsca pracy ze względów bezpieczeństwa;</p> <p>3) ocenia projekty/prace, wykorzystując poznane i zaakceptowane wartości: systematyczność działania, pracowitość, konsekwencja, gospodarność, oszczędność, umiar w odniesieniu do korzystania z czasu, materiałów, narzędzi i urządzeń;</p> <p>4) organizuje pracę, wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie; zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa, z uwzględnieniem selekcji informacji, wykonywania czynności użytecznych lub potrzebnych.</p>
Osiągnięcia w zakresie znajomości informacji technicznej, materiałów i technologii wytwarzania.	<p>1) odczytuje podstawowe informacje techniczne i stosuje w działaniu sposoby użytkowania: materiału, narzędzi, urządzenia zgodnie z instrukcją, w tym multimedialną;</p> <p>2) wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne:</p> <p>a) z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, wiązanie, szycie lub zszywanie zszywkami, sklejanie taśmą itp.,</p> <p>b) używając połączeń rozłącznych: spinanie spinaczami biurowymi, wiązanie sznurkiem lub wstążką ozdobną,</p> <p>c) bez użycia kleju, taśm, zszywek, np. wybrane modele technik origami, modele kartonowe nacinane,</p> <p>d) z wykorzystaniem prądu elektrycznego: lampion, dekoracja świąteczna;</p> <p>3) stosuje poznaną technologię przy wykonywaniu przedmiotów użytkowych lub montowaniu wybranych modeli urządzeń technicznych;</p> <p>4) wykonuje przedmiot/model/pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania.</p>

Osiągnięcia w zakresie stosowania narzędzi i obsługi urządzeń technicznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) wyjaśnia działanie i funkcję narzędzi i urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym i w szkole; 2) posługuje się bezpiecznie prostymi narzędziami pomiarowymi, urządzeniami z gospodarstwa domowego, a także urządzeniami dostępnymi w szkole.
---	--

VII. Edukacja informatyczna

Nauczanie wspomagane komputerem i zasobami internetowymi pozwala nie tylko rozwijać umiejętności informatyczne, ale przede wszystkim stwarza znakomite warunki rozwoju myślenia twórczego uczących się dzieci i oddziaływania na ich osobowość, przyspiesza i ułatwia nabywanie różnorodnych umiejętności i zdobywanie wielu pożytecznych informacji.

Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Osiągnięcia w zakresie rozumienia, analizowania i rozwiązywania problemów.	<ol style="list-style-type: none"> 1) układa w logicznym porządku: obrazki, teksty, polecenia (instrukcje) składające się m.in. na codzienne czynności; 2) tworzy polecenie lub sekwencje poleceń dla określonego planu działania prowadzące do osiągnięcia celu; 3) rozwiązuje zadania, zagadki i łamigłówki prowadzące do odkrywania algorytmów.
Osiągnięcia w zakresie programowania i rozwiązywania problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) programuje wizualnie: proste sytuacje lub historyjki według pomysłów własnych i pomysłów opracowanych wspólnie z innymi uczniami, pojedyncze polecenia, a także ich sekwencje sterujące obiektem na ekranie komputera bądź innego urządzenia cyfrowego; 2) tworzy proste rysunki, dokumenty tekstowe, łącząc tekst z grafiką, np. zaproszenia, dyplomy, ulotki, ogłoszenia; powiększa, zmniejsza, kopiuje, wkleja i usuwa elementy graficzne i tekstowe – doskonali przy tym umiejętności pisania, czytania, rachowania i prezentowania swoich pomysłów; 3) zapisuje efekty swojej pracy we wskazanym miejscu.
Osiągnięcia w zakresie posługiwania się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi.	<ol style="list-style-type: none"> 1) posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym oraz urządzeniami zewnętrznymi przy wykonywaniu zadania; 2) kojarzy działanie komputera lub innego urządzenia cyfrowego z efektami pracy z oprogramowaniem; 3) korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych.
Osiągnięcia w zakresie rozwijania kompetencji społecznych	<ol style="list-style-type: none"> 1) współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię; 2) wykorzystuje możliwości technologii do komunikowania się w procesie uczenia się.
Osiągnięcia w zakresie przestrzegania prawa i zasad bezpieczeństwa.	<ol style="list-style-type: none"> 1) posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami; 2) rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, zwłaszcza w sieci internet; 3) przestrzega zasad dotyczących korzystania z efektów pracy innych osób i związanych z bezpieczeństwem w internecie.

VIII. Edukacja muzyczna

Edukacja muzyczna rozwija percepcję słuchową, aktywną postawę twórczą, sferę emocjonalną i wrażliwość estetyczną.

Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Osiągnięcia w zakresie słuchania muzyki.	<ol style="list-style-type: none"> 1) słucha, poszukuje źródeł dźwięku i je identyfikuje; 2) słucha muzyki w połączeniu z aktywnością ruchową, gestami dźwiękotwórczymi: klaskanie, pstrykanie, tupanie, uderzanie o uda itp. oraz z towarzyszeniem prostych opracowań instrumentalnych; 3) reaguje na sygnały muzyczne w różnych sytuacjach zadaniowych; 4) odróżnia dźwięki muzyki, np. wysokie – niskie, długie – krótkie, ciche – głośne, głosy ludzkie: sopran, bas; odróżnia i nazywa wybrane instrumenty muzyczne; 5) rozróżnia muzykę wykonywaną przez solistę, chór, orkiestrę; 6) rozróżnia na podstawie słuchanego utworu muzykę: smutną, wesołą, skoczną, marszową itp.; 7) słucha w skupieniu krótkich utworów muzycznych.
Osiągnięcia w zakresie ekspresji muzycznej. Śpiew.	<ol style="list-style-type: none"> 1) śpiewa różne zestawy głosek, sylaby, wykorzystuje poznane melodie i tworzy własne, naśladuje odgłosy zwierząt; 2) nuci poznane melodie, śpiewa piosenki podczas zabawy, nauki, uroczystości szkolnych, świąt w tym świąt narodowych; 3) śpiewa śpiewanki, piosenki i pieśni charakterystyczne dla tradycji i zwyczajów polskich, kilka utworów patriotycznych i historycznych; 4) śpiewa dbając o prawidłową postawę, artykulację i oddech, przy zachowaniu naturalnej skali głosu; 5) rozpoznaje i śpiewa hymn Polski; 6) śpiewa kilka wybranych krótkich piosenek w języku obcym.
Improwizacja ruchowa, rytmika i taniec.	<ol style="list-style-type: none"> 1) przedstawia ruchem treść muzyczną (np. dynamikę, nastrój, wysokość dźwięku, tempo, artykulację) oraz treść pozamuzyczną (np. fabułę, odczucia, przekład znaczeniowy słów); 2) interpretuje ruchem schematy rytmiczne; 3) tworzy improwizacje ruchowe inspirowane wylicznkami, rymowanymi i rytmizowanymi tekstami; 4) wykonuje płąsy; 5) porusza się i tańczy według utworzonych przez siebie układów ruchowych, z rekwizytem, bez rekwizytu do muzyki i przy muzyce; 6) tworzy sekwencje i układy poruszania się do ulubionych przez siebie utworów muzycznych, wykorzystuje je do animacji i zabawy w grupie; 7) tańczy według układów ruchowych charakterystycznych dla wybranych tańców (w tym integracyjnych, ludowych polskich oraz innych krajów Europy i świata).
Gra na instrumentach muzycznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) gra zadane przez nauczyciela i własne schematy rytmiczne; 2) wykonuje tematy rytmiczne wybranych, znanych utworów muzycznych (ludowych, popularnych, dziecięcych, klasycznych, wokalnych, instrumentalnych, polskich i zagranicznych) z użyciem instrumentów perkusyjnych; 3) realizuje schematy i tematy rytmiczne, eksperymentuje przy użyciu np. patyczków, pudełek, papieru, trawy, puszczalek, gwizdków, kogucików na wodę;

	<p>4) wykonuje instrumenty m.in. z materiałów naturalnych i innych oraz wykorzystuje tak powstałe instrumenty do akompaniamentu, realizacji dźwięku podczas zabaw i zadań edukacyjnych, organizacji koncertów i przedstawień teatralnych;</p> <p>5) wykonuje akompaniament do śpiewu, stosuje gesty dźwiękotwórcze (np. tupanie, klaskanie, pstrykanie, uderzenie o uda);</p> <p>6) eksperymentuje i poszukuje dźwięków, fragmentów znanych melodii przy użyciu np. dzwonek, ksylofonu, fletu podłużnego, flażoletu – flecika polskiego;</p> <p>7) gra melodie piosenek i utworów instrumentalnych, do wyboru: na dzwonekach, ksylofonie, flecie podłużnym, flażolecie – fleciku polskim lub innych.</p>
Osiągnięcia w zakresie znajomości form zapisu dźwięku.	<p>1) wyjaśnia różne formy zapisu dźwięków, muzyki, np. nagranie przy pomocy komputera, dyktafonu, telefonu, czy zapis przy pomocy notacji muzycznej;</p> <p>2) zapisuje w zabawie z instrumentami perkusyjnymi dźwięki np. poprzez układ piktoqramów, klocek rytmicznych, kolorów, liczb, czy obrazków; szyfruje, koduje, wykorzystuje utworzony zapis w zabawie;</p> <p>3) korzysta z wybranego zapisu melodii w czasie gry na instrumencie: dzwonekach, ksylofonie, flecie podłużnym, flażolecie – fleciku polskim.</p>

IX. Wychowanie fizyczne

Wychowanie fizyczne ma przede wszystkim zaspokoić naturalną potrzebę ruchu dzieci w młodszym wieku szkolnym. Ma zwiększać poziom sprawności ruchowej przez rozwijanie cech motorycznych dziecka, takich jak: szybkość, siła, wytrzymałość, moc, zwinność i gibkość. Celem aktywności ruchowej jest wszechstronny rozwój dziecka, dążenie do rozwoju sprawności i wydolności fizycznej oraz koordynacji ruchowej, a także nabywanie podstawowych umiejętności przydatnych w różnych dyscyplinach sportowych.

Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
Osiągnięcia w zakresie utrzymania higieny osobistej i zdrowia.	<p>1) utrzymuje w czystości ręce i całe ciało, przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu; wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie;</p> <p>2) dostosowuje strój do rodzaju pogody i pory roku w trakcie zajęć ruchowych odpowiednio na świeżym powietrzu i w pomieszczeniu;</p> <p>3) wyjaśnia znaczenie ruchu w procesie utrzymania zdrowia;</p> <p>4) przygotowuje we właściwych sytuacjach i w odpowiedni sposób swoje ciało do wykonywania ruchu;</p> <p>5) ma świadomość znaczenia systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń;</p> <p>6) uznaje, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej, akceptuje sytuację dzieci, które z uwagi na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu.</p>
Osiągnięcia w zakresie sprawności motorycznych.	<p>1) przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie jednoonóż, kłęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem, podpór tyłem, siad kłęczny, skrzyżny, skulony, prosty;</p> <p>2) pokonuje w biegu przeszkody naturalne i sztuczne, biega z wysokim unoszeniem kolan, biega w połączeniu ze skokiem, przenoszeniem przyborów np. piłki, pałeczki, z rzutem do celu ruchomego i nieruchomego, bieg w różnym tempie, realizuje marszobieg;</p>

	<p>3) rzuca i podaje jednorącz, w miejscu i ruchu, oburącz do przodu, znad głowy, piłką małą i dużą, rzuca małymi przyborami na odległość i do celu, skacze jedno- i obunóż ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała, skacze w dal dowolnym sposobem, skacze przez skakankę, wykonuje przeskok zawrotny przez ławeczkę, naskoki i zeskoki, skoki zajęcze;</p> <p>4) wykonuje ćwiczenia zwinnościowe:</p> <p>a) skłony, skrętoskłony, przetoczenie, czołganie, podciąganie,</p> <p>b) czworakowanie ze zmianą kierunku i tempa ruchu,</p> <p>c) wspina się,</p> <p>d) mocowanie w pozycjach niskich i wysokich,</p> <p>e) podnoszenie i przenoszenie przyborów;</p> <p>5) wykonuje przewrót w przód z przysiadu podpartego;</p> <p>6) wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru i z przyborem np. na ławeczce gimnastycznej;</p> <p>7) samodzielnie wykonuje ćwiczenia prowadzące do zapobiegania wadom postawy.</p>
<p>Osiągnięcia w zakresie różnych form rekreacyjno-sportowych.</p>	<p>1) organizuje zespołową zabawę lub grę ruchową z wykorzystaniem przyboru lub bez;</p> <p>2) zachowuje powściągliwość w ocenie sprawności fizycznej koleżanek i kolegów – uczestników zabawy, respektuje ich prawo do indywidualnego tempa rozwoju, radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo, np. drużyny przeciwnej, gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu;</p> <p>3) respektuje przepisy, reguły zabaw i gier ruchowych, przepisy ruchu drogowego w odniesieniu do pieszych, rowerzystów, rolkarzy, biegaczy i innych osób, których poruszanie się w miejscu publicznym może stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa;</p> <p>4) uczestniczy w zabawach i grach zespołowych, z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek;</p> <p>5) wykonuje prawidłowo elementy charakterystyczne dla gier zespołowych: rzuty i chwyt ringo, podania piłki do partnera jednorącz i oburącz w miejscu lub w ruchu, odbicia piłki, kozłowanie w miejscu i w ruchu, podania piłki w miejscu i w ruchu, prowadzenie piłki, strzał do celu;</p> <p>6) układa zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy, ma świadomość, iż sukces w takiej zabawie odnosi się dzięki sprawności, zaradności i współdziałaniu;</p> <p>7) jeździ na dostępnym sprzęcie sportowym, np. hulajnodze, rolkach, rowerze, sankach, łyżwach.</p>

X. Etyka

Na podstawie bajek, baśni, opowiadań, a także własnych doświadczeń przybliżanie dzieciom wartości etycznych.

Zakres tematyczny	Przewidywane osiągnięcia ucznia w zakresie umiejętności, wiadomości i sprawności. Uczeń:
<p>Osiągnięcia w zakresie rozumienia podstawowych zasad i pojęć etyki.</p>	<p>1) ma świadomość, że jako człowiek posiada swoją niezbywalną godność oraz że wszystkie inne osoby posiadają taką godność;</p> <p>2) odkrywa wolność jako wartość przypisaną osobie, także osobie w jego wieku;</p> <p>3) dostrzega, że granice jego wolności wytycza godność i dobro innych osób, np. z kręgu rodziny, klasy, rówieśników;</p> <p>4) odkrywa, że jego wybór rodzi konsekwencje, które dotyczą jego samego;</p> <p>5) dostrzega, że każdy powinien brać odpowiedzialność za swoje wybory;</p> <p>6) dostrzega, że lepiej poznaje siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności;</p>

	<p>7) odkrywa, że współtworzy różne wspólnoty osób, np. rodzinę, klasę, państwo;</p> <p>8) ma świadomość, że każdej osobie ludzkiej, także jemu, należy się szacunek, że szacunkiem należy obdarzać także wspólnoty osób – rodzinę, klasę, naród (ojczyznę), w tym wspólnotę religijną – a także symbole tych wspólnot;</p> <p>9) określa, co jest dobre, a co jest złe, w otaczającym go świecie i w świecie poznawanych tekstów oraz podaje uzasadnienie swojego zdania;</p> <p>10) odróżnia szczęście od doraźnie odczuwanej przyjemności i poznaje, że dobro jest źródłem szczęścia własnego oraz innych osób;</p> <p>11) odkrywa, że wspólnota osób której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i ocenia je ich respektowania.</p>
Osiągnięcia w zakresie stosowania poznanych zasad.	<p>1) szanuje godność każdej osoby ludzkiej oraz swoją, wyraża swoim komunikatem werbalnym i niewerbalnym;</p> <p>2) uwzględnia coraz częściej godność i dobro innych osób, podejmując decyzję o działaniu;</p> <p>3) wyraża szacunek wobec osób, wspólnot osób oraz ich symboli w sytuacjach codziennych i uroczystych, przejawiając właściwe zachowanie;</p> <p>4) wchodzi w relacje z innymi osobami (rówieśnikami, nauczycielami), szanując to, co jest wartości dla nich i nazywając to, co jest wartością dla niego;</p> <p>5) naśladuje i przyjmuje jako własne zachowania dobre na podstawie doświadczeń ze świata realnego oraz przykładów płynących z tekstów literackich, filmów i innych źródeł;</p> <p>6) przestrzega zasad obowiązujących we wspólnocie osób, której jest członkiem.</p>

VIII. PROPOZYCJE KRYTERIÓW OCENY I METOD SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

W kształceniu zintegrowanym obowiązującym sposobem oceniania jest ocena opisowa. Podstawę prawną stanowi Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 sierpnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w publicznych szkołach i placówkach artystycznych (Dz. U. z dnia 30 sierpnia 2013 r.)

W pierwszych latach nauki dziecka ocenianiu nie powinien być poddawany efekt końcowy pracy, lecz przede wszystkim wkład pracy, jaki dziecko włożyło w jego osiągnięcie. Dlatego w pierwszych klasach szkoły podstawowej lepszą oceną jest ocena opisowa. Ocena opisowa nie różnicuje dzieci tak bardzo jak ocena cyfrowa. Ocena opisowa może uwzględniać wysiłek, motywację i możliwości ucznia.

Ocena opisowa powinna:

- opisywać umiejętności i wiedzę dziecka oraz informować je, co już osiągnęło, a nad czym musi jeszcze popracować,
- podkreślać wkład pracy ucznia,
- uwzględniać postęp i poprawę,
- być zrozumiała dla dziecka.

Ocena powinna przyjąć dla dziecka formę materialną: stempelków, naklejek ze znaczkami, symboli, np. znak plus, symboli literowych (D – samodzielnie, wzorcowo, C – samodzielnie ze zrozumieniem, B – z częściową pomocą nauczyciela, A – z częstą pomocą nauczyciela), pochwał słownych czy zapisanych słów, np. Brawo! Super!

W pierwszych miesiącach nauki należy unikać ocen negatywnych, by motywować dziecko do lepszej pracy, a nie je zniechęcać.

Podstawą do dokonywania oceny pracy uczniów powinny być:

- wnikliwa obserwacja uczniów podczas zajęć,
- analiza zgodności działań z poleceniami do wykonania zadania,
- bieżące odnotowywanie aktywności, umiejętności i zaangażowania podczas zajęć,
- udział w konkursach zaplanowanych w szczegółowym programie nauczania oraz wynikających z ramowego planu pracy szkoły.

Ocena jest integralnym elementem procesu kształcenia. Stanowi ważne ogniwo przekazywania informacji o efektach edukacyjnej działalności uczniów. Ocenianie opisowe pełni przede wszystkim funkcję informacyjną dla uczniów i rodziców. Ocenianie opisowe wprowadziło również możliwość sporządzania przez uczniów samooceny własnej działalności, co odgrywa ważną rolę w przygotowaniu dzieci do oceniania efektów ich pracy.

Do ewaluacji wdrażanych działań i osiągnięć dzieci służyć będą:

- ankiety dla rodziców na różnych etapach pracy z dzieckiem, np.:
 - na początek pierwszej klasy – oczekiwania rodziców wobec szkoły,
 - na koniec pierwszej klasy – wypowiedzi, czy szkoła spełniła oczekiwania rodziców i dzieci,
 - na koniec trzeciej klasy – podsumowanie pierwszego etapu edukacyjnego;
- wywiady z rodzicami,
- arkusze do diagnozy opracowane w postaci „Programu diagnostycznego – ocena gotowości szkolnej dziecka”, który pomoże nauczycielowi w uporządkowany sposób gromadzić informacje o dziecku, rozpoznawać jego potrzeby i wspomagać rozwój. Nauczyciel nanosi swoje spostrzeżenia na arkuszu obserwacji. Program umożliwia tworzenie wykresów i generowanie raportów, które obrazują rozkład wartości zarówno w odniesieniu do jednego ucznia, jak i w odniesieniu do całej grupy,
- testy osiągnięć dzieci w postaci sprawdzianów dostosowanych do możliwości rozwojowych dziecka, w których dokładnie opisane są sprawdzane umiejętności i wiadomości z poszczególnych edukacji,
- samoocena ucznia występująca między innymi na arkuszach sprawdzianów,
- obserwacje i opisy zachowań dzieci, umiejętności, postaw, przebiegu zajęć,
- analiza wytworów dzieci (prac plastycznych, technicznych, wypowiedzi, form teatralnych, współpracy w grupie, współzawodnictwo w czasie zajęć ruchowych itp.),
- analiza dokumentów i zapisów w dzienniku lekcyjnym.

Przykładowy arkusz śródrocznej i semestralnej oceny opisowej.
KARTA OCENY OPISOWEJ

ŚRÓDROCZNA/ SEMESTRALNA

.....
Imię i nazwisko ucznia

.....
klasa I

.....
rok szkolny

.....
data

Propozycja oceniania w zakresie poszczególnych edukacji: D – samodzielnie, wzorowo; C – samodzielnie, ze zrozumieniem; B – z częściową pomocą nauczyciela; A – z częstą pomocą nauczyciela.

Edukacja polonistyczna										Edukacja przyrodnicza		
Wypowiedzi ustne	Technika czytania	Czytanie ze zrozumieniem	Pisanie z pamięci	Rozumie i stosuje określenia					Strona graficzna pisma	Przepisywanie	Wiedomości (poszanowanie, rozumienie i dbałość o środowisko)	Aktywność na lekcji
				głoska	litera	sylaba	wyraz	zdanie				

Edukacja matematyczna					Edukacja plastyczna, techniczna, muzyczna			
Technika rachunkowa		Rozwiązywanie zadań tekstowych	Zbiory, kierunki	Stosunki przestrzenne	Wykorzystanie wiedzy w praktyce	Wyrażanie własnych myśli i uczuć w różnorodnych formach plastycznych	Podejmowanie działań technicznych, dbając o bezpieczeństwo	Śpiewanie piosenek. Odtwarzanie prostych rytmów
Dodawanie w zakresie	Odejmowanie w zakresie							

Wychowanie fizyczne			Edukacja informatyczna		Język	
Sprawność fizyczna	Przygotowanie do zajęć	Współpraca w zespole, aktywność	Bezpiecznie korzystanie z komputera	Wykonywanie projektów graficznych	Rozumienie, znajomość słownictwa	Wypowiedzi

Propozycja oceniania: D – bardzo wysoko rozwinięta. C – wysoko rozwinięta; B – jeszcze niezupełnie rozwinięta; A – zupełnie nierozwinięta.

Zachowanie, edukacja społeczna, etyka, religia							
Kultura osobista	Współżycie z rówieśnikami	Samodzielność	Odrabianie prac domowych	Samocena	Podstawowe wiadomości o kraju	Przestrzeganie obowiązujących norm i reguł	Religia (ocena cyfrowa)

Uwagi:

Podpis nauczyciela:

IX. ZAKOŃCZENIE

Szkoła to najważniejsze miejsce zdobywania wiedzy, poznawania życia społecznego i nabywania umiejętności funkcjonowania w grupie. Nauczyciele powinni nauczyć dzieci współdziałania, współpracy, wspólnego rozwiązywania problemów, pracy w zespole oraz kształtować umiejętności społeczne, w których istotna jest szlachetna rywalizacja i godzenie się z porażką. Marzeniem jest, by szkoły były placówkami bezpiecznymi, przyjaznymi, mądrze tolerancyjnymi, w których nauczyciele dokładają wszelkich starań, aby uczniowie stawali się jednostkami samodzielnymi, odpowiedzialnymi za siebie i innych. Dzieci mają nauczyć się, jak godzić wolność własną z wolnością innych w myśl poszanowania praw człowieka.

Nauczyciele powinni stworzyć odpowiednie warunki i motywować dzieci do działań poszukiwawczych, nauczyć współpracy w grupie i przygotować do wykorzystywania wiadomości i umiejętności w życiu codziennym. Uczniowie stają się wtedy autentycznymi współgospodarzami szkoły dbającymi o porządek i bezpieczeństwo. Rodzice natomiast są świadomi swojej wspomagającej roli dla szkoły we wszystkich jej poczynaniach wychowawczych.

Podmiotem wszelkich oddziaływań wychowawczych w placówce jest dziecko, któremu stwarzamy jak najlepsze warunki do wszechstronnego rozwoju, atmosferę wzajemnego zrozumienia, zaufania i przyjaźni. Tyko w relacjach przyjaciół – przyjaciół możemy mówić o mądrej miłości, tak bardzo dzieciom potrzebnej i tak silnie wspierającej wychowanie. Należy zmierzać do osiągnięcia samodzielności dzieci w dochodzeniu do dobra w jego wymiarze indywidualnym i społecznym.

Bardzo ważne jest:

- uczenie się, jak godzić dążenia do osiągnięcia dobra własnego z dobrem innych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na bezpieczeństwo,
- rozwijanie samodzielności, poczucia odpowiedzialności za siebie i innych, rozumiane jako podstawowe dobro jednostki i społeczności,
- uczenie się godzenia wolności własnej z wolnością innych, z poszanowaniem praw człowieka.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Arkusz zachowania uczniów

Nauczyciel obserwuje dziecko i każdego dnia tygodnia dorysowuje odpowiednią buźkę.

Data	Praca na lekcji	Zachowanie na lekcji	Zachowanie w czasie przerw	Zachowanie na wycieczkach
				
				
				
				
				
				
				
				
				
				

Załącznik 2. Przykładowa ankieta dla rodziców

Ankieta dla rodziców uczniów klas I–III

Szanowni Państwo!

Pragniemy poznać Państwa opinię na temat naszego życia szkolnego. Państwa opinie pozwolą nam lepiej zaplanować pracę Samorządu Szkolnego klas I–III. Prosimy podkreślić wybrane propozycje lub dopisać własne w wykropkowanych miejscach.

1. Jakie tematy powinny być poruszane na apelach szkolnych?

- a) zmiany zachodzące w przyrodzie na przykładzie pór roku
- b) święta narodowe
- c) tradycje świąteczne
- d) spotkania z baśniowymi postaciami
- e) bezpieczeństwo
- f) akcje ogólnopolskie: Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Dni bezpiecznego Internetu.
- g) inne

2. Czy uczestniczą Państwo w zajęciach zwanych Otwarte Drzwi?

- a) TAK
Dlaczego?
- b) NIE
Dlaczego?

3. W jakim konkursie chętnie wzięłoby udział Państwa dziecko?

- a) plastycznym
- b) literackim
- c) czytelnictwem
- d) ortograficznym
- e) ekologicznym
- f) recytatorskim
- g) piosenkarskim
- h) komputerowym
- i) sportowym
- j) matematycznym
- k) innym (jakim?).....

4. W jakiego rodzaju wycieczkach Państwa dziecko uczestniczy najchętniej?

- a) lekcje muzealne
- b) wycieczki przyrodnicze
- c) wycieczki rekreacyjne
- d) wyjścia do kina, teatru, galerii
- e) innych

Dziękuję za wypełnienie ankiety (ankieta ma charakter anonimowy)

Załącznik 3. Przykładowa ankieta dla dzieci

Ankieta dla uczniów klas I–III

Witaj!

Chciał(a)bym poznać twoją opinię na temat naszego życia szkolnego. Twoja opinia jest dla mnie bardzo ważna, dlatego pomyśl, zanim udzielisz odpowiedzi. Podkreśl wybrane przez siebie propozycje lub dopisz swoją w wykropkowanych miejscach.

1. Jakie tematy powinny być poruszane na apelach szkolnych?

- a) zmiany zachodzące w przyrodzie na przykładzie pór roku
- b) święta narodowe
- c) tradycje świąteczne
- d) spotkania z baśniowymi postaciami
- e) bezpieczeństwo
- f) akcje ogólnopolskie: Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Dni bezpiecznego Internetu.
- g) inne

2. Czy lubisz zajęcia z rodzicami zwane Otwarte Drzwi?

- a) TAK
Dlaczego?
- b) NIE
Dlaczego?

3. W jakim konkursie chętnie wzią(ę)ł(a)byś udział?

- a) plastycznym
- b) literackim
- c) czytelnicznym
- d) ortograficznym
- e) ekologicznym
- f) recytatorskim
- g) piosenkarskim
- h) komputerowym
- i) sportowym
- j) matematycznym
- k) innym (jakim?).....

4. W jakiego rodzaju wycieczkach chętnie uczestniczył(a)byś?

- a) lekcje muzealne
- b) wycieczki przyrodnicze
- c) wycieczki rekreacyjne
- d) wyjścia do kina, teatru, galerii
- e) innych

Dziękuję za wypełnienie ankiety (ankieta ma charakter anonimowy).

Załącznik 4. Przykładowe arkusze oceniające poziom umiejętności dzieci w poszczególnych klasach: S – super, D – dobrze, N – nie opanował

Klasa I

Imię i nazwisko ucznia	Osiągnięcia								
	Czytanie			Poziom graficzny			Liczenie		
	S	D	N	S	D	N	S	D	N

Klasa II

Imię i nazwisko ucznia	Osiągnięcia								
	Czytanie			Poziom graficzny			Liczenie		
	S	D	N	S	D	N	S	D	N

Klasa III

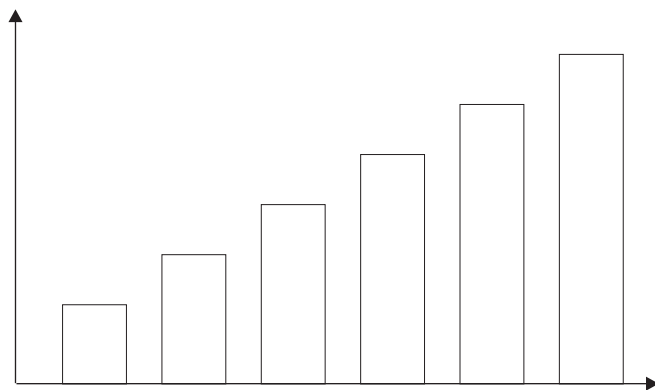
Imię i nazwisko ucznia	Osiągnięcia								
	Czytanie			Poziom graficzny			Liczenie		
	S	D	N	S	D	N	S	D	N

Załącznik 5. Przykładowy arkusz oceniający zachowanie dzieci
S – super, D – dobrze, N – niewłaściwie

Imię i nazwisko ucznia	Zachowanie		
	S	D	N

Załącznik 6. Karty ewaluacyjne po przeprowadzonych zajęciach.

Czy dzisiejsze zajęcia podobały ci się? Zamaluj właściwą kolumnę.

Jak się czułeś podczas dzisiejszych zajęć? Zamaluj właściwą minkę.

Załącznik 7. Arkusz badania gotowości szkolnej

Arkusz do badania gotowości szkolnej
(diagnoza przedszkolna) – Jadwiga Pytlarczyk

Instrukcja

Badanie należy wykonać dwa razy w roku, pierwsze najpóźniej do końca listopada, drugie – do końca kwietnia. Zaobserwowanie umiejętności wymienionych w arkuszu odbywa się metodą obserwacji zachowania dziecka w ciągu całego dnia, a także poprzez konkretne, specjalnie stwarzane sytuacje zadaniowe. Należy wykonać co najmniej dwie próby dla danej umiejętności, z wykorzystaniem pomocy, przedmiotów lub kart pracy.

Skróty oznaczają:

T – dziecko opanowało umiejętność,

N – dziecko nie opanowało umiejętności,

P – dziecko wykonuje zadanie, ale z pomocą nauczyciela.

Nauczyciel w odpowiedniej kolumnie (pod T, N lub P) wpisuje znak „x”.

Po pierwszym badaniu nauczyciel ustnie przekazuje informację rodzicom, wskazując, w czym dziecko sobie dobrze radzi, a w czym potrzebuje wsparcia.

Imię i nazwisko dziecka

Data urodzenia rok szkolny

Data zakończenia: 1. badania 2. badania

I. UMIEJĘTNOŚCI SPOŁECZNE I ODPORNOŚĆ EMOCJONALNA							
Pożądane osiągnięcia dzieci	1. badanie			2. badanie			Metoda badania
	T	N	P	T	N	P	
Przedstawia się imieniem i nazwiskiem							sytuacja zadaniowa
Nazywa członków rodziny i stopień pokrewieństwa							sytuacja zadaniowa
Wskazuje swój adres							sytuacja zadaniowa
Nazywa zawody swoich rodziców							sytuacja zadaniowa
Przestrzega reguł obowiązujących w grupie							obserwacja
Stosuje zwroty grzecznościowe							sytuacja zadaniowa
Zgodnie bawi się w grupie							obserwacja

Współpracuje podczas zadań w parze lub w zespole 3-osobowym							obserwacja
Nazywa emocje i wskazuje ich przyczynę							sytuacja zadaniowa
Próbuje rozwiązać konflikt z kolegą							obserwacja
Radzi sobie z emocjami, gdy przegrywa lub nie udaje mu się zadanie							obserwacja
Potrafi poprosić o pomoc							obserwacja
II. PROCESY POZNAWCZE							
	T	N	P	T	N	P	
Skupia uwagę na wykonywanym zadaniu							obserwacja
Rozumie proste polecenia							obserwacja
Rozumie polecenia składające się z 2 części, np. <i>Podejdz do parapetu i przynieś pudełko</i>							sytuacja zadaniowa
Dostrzega różnice i podobieństwa							sytuacja zadaniowa
Łączy przyczynę ze skutkiem							sytuacja zadaniowa
Układa historyjkę obrazkową we właściwej kolejności – 4–5 elementów							sytuacja zadaniowa
Kontynuuje układanie rytmów							sytuacja zadaniowa
Odróżnia zmiany odwracalne od nieodwracalnych							sytuacja zadaniowa
Rozpoznaje podstawowe figury geometryczne: kwadrat, trójkąt, prostokąt, koło							sytuacja zadaniowa
Klasyfikuje według przeznaczenia							sytuacja zadaniowa
Klasyfikuje według wielkości							sytuacja zadaniowa
Klasyfikuje według koloru							sytuacja zadaniowa
Klasyfikuje według kształtu							sytuacja zadaniowa
Przelicza konkrety w zakresie do 10							sytuacja zadaniowa
Rozpoznaje cyfry 0–9, tworzy liczbę 10							sytuacja zadaniowa
Stosuje cyfry i liczby odpowiednio do ilości lub kolejności							sytuacja zadaniowa
Dodaje i odejmuje na konkretnych w zakresie do 10							sytuacja zadaniowa
Ustala równoliczność zbiorów: mniej, więcej, tyle samo							sytuacja zadaniowa

Układa serie, np. od najmniejszego do największego											sytuacja zadaniowa
Postępuje się liczebnikami porządkowymi w zakresie do 10											sytuacja zadaniowa
Odróżnia strony i kierunki w przestrzeni: w prawo, w lewo											sytuacja zadaniowa
Określa położenie przedmiotów w przestrzeni: na, pod, obok, nad, między											sytuacja zadaniowa
Określa położenie w przestrzeni: nad, pod											sytuacja zadaniowa
Określa położenie w przestrzeni: w, przed, za											sytuacja zadaniowa
Określa i porównuje wielkość: duży, mały, mniejszy, większy											sytuacja zadaniowa
Określa i porównuje długość: długi, krótki, dłuższy, krótszy											sytuacja zadaniowa
Potrafi zmierzyć długość ustaloną miarą, np. sznurkiem											sytuacja zadaniowa
Wymienia pory roku											sytuacja zadaniowa
Wymienia dni tygodnia											sytuacja zadaniowa
Wymienia miesiące											sytuacja zadaniowa
Układa zagadki na temat obrazka											sytuacja zadaniowa
Rozwiązuje zagadki słowne											sytuacja zadaniowa
Buduje logiczne zdania, poprawne pod względem gramatycznym											obserwacja
Wypowiada się poprawnie pod względem artykulatoryjnym											obserwacja
III. GOTOWOŚĆ DO NAUKI CZYTANIA I PISANIA											
	T	N	P	T	N	P					
Orientuje się w schemacie ciała											sytuacja zadaniowa
Orientuje się na kartce, np. u góry, na dole, u góry po prawej stronie, na dole na środku itd.											sytuacja zadaniowa
Zapamiętuje kilka elementów na obrazku, np. 4											sytuacja zadaniowa
Zapamiętuje krótkie wierszyki, rymowanki											obserwacja
Dostrzega różnice między dwoma obrazkami											sytuacja zadaniowa
Dorysowuje brakujące elementy											sytuacja zadaniowa
Składa obrazek z kilku części według wzoru (8)											sytuacja zadaniowa

Składa obrazek z kilku części bez wzoru (6)							sytuacja zadaniowa
Sprawnie wycina							obserwacja
Sprawnie wydziera							obserwacja
Poprawnie trzyma narzędzie pisarskie							obserwacja
Rysuje szlaczki po śladzie							sytuacja zadaniowa
W powiększonej liniaturze wskazuje linie cienkie i grube							sytuacja zadaniowa
W powiększonej liniaturze wskazuje linię, np. pierwszą, czwartą, szóstą							sytuacja zadaniowa
Kontynuuje szlaczek w liniaturze							sytuacja zadaniowa
Odwzorowuje kształty na kartce w kratkę							sytuacja zadaniowa
Odwzorowuje kształty na kartce w linie							sytuacja zadaniowa
Próbuje pisać							obserwacja
Liczy słowa w zdaniu							sytuacja zadaniowa
Dzieli słowa na sylaby							sytuacja zadaniowa
Rozpoznaje odgłosy z otoczenia							sytuacja zadaniowa
Wskazuje głoski w nagłosie							sytuacja zadaniowa
Wskazuje głoski w wygłosie							sytuacja zadaniowa
Wyróżnia głoski w prostych słowach							sytuacja zadaniowa
Rozpoznaje litery bez zmiękczeń, dwuznaków: ą, ę							sytuacja zadaniowa
Czyta sylaby i proste wyrazy							sytuacja zadaniowa
Czyta krótkie zadania i przyporządkowuje do obrazka.							sytuacja zadaniowa
Rozumie znaczenie umownych znaków i symboli, np. przejście dla pieszych							sytuacja zadaniowa
IV. SPRAWNOŚĆ MOTORYCZNA I KOORDYNACJA WZROKOWO-RUCHOWA							
Przyjmuje pozycje wyjściowe według pokazu nauczyciela, np. siad skrzyżny, na czworakach, leżenie tyłem, siad skulny, siad płaski itd.							sytuacja zadaniowa
Przyjmuje pozycje wyjściowe według instrukcji słownej nauczyciela, np. siad skrzyżny, na czworakach, leżenie tyłem, siad skulny, siad płaski itd.							sytuacja zadaniowa
Wykonuje ćwiczenia równoważne, np. przejście po wąskiej „dróżce”, stanie na 1 nodze							sytuacja zadaniowa

Przeskakuje przez szarfę obunóż do przodu								sytuacja zadaniowa
Stoi na 1 nodze kilka sekund								sytuacja zadaniowa
Reaguje na sygnały w zabawach orientacyjno-porządkowych								obserwacja
Rzuca woreczek prawą i lewą ręką do dużej obręczy – 2 m								sytuacja zadaniowa
Przetwarza obraz graficzny na obraz ruchowy – np. rysuje w powietrzu koło, falę, linię pionową – tak jak na obrazku								sytuacja zadaniowa
Powtarza gesty i ruchy, np. uniesiona ręka, przysiad itd.								sytuacja zadaniowa
Odwzorowuje prosty wzór (motyw) graficzny								sytuacja zadaniowa
V. SAMODZIELNOŚĆ, W TYM CZYNNOŚCI SAMOBSŁUGOWE ORAZ BEZPIECZEŃSTWO								
	T	N	P	T	N	P		
Samodzielnie wykonuje czynności w toalecie								obserwacja
Potrafi umyć ręce, zachowując kolejne etapy								obserwacja
Potrafi umyć zęby								obserwacja
Samodzielnie spożywa posiłek								obserwacja
Samodzielnie ubiera się i rozbiera								obserwacja
Składa odzież, umieszcza w indywidualnej półce w ustalony sposób								obserwacja
Utrzymuje porządek w swoim otoczeniu								obserwacja
Zna zasady przechodzenia przez jezdnię								sytuacja zadaniowa (karta pracy)*
Odróżnia bezpieczne sytuacje od niebezpiecznych w kontaktach z ludźmi								sytuacja zadaniowa (karta pracy)
Odróżnia bezpieczne sytuacje od niebezpiecznych w kontaktach ze zwierzętami								sytuacja zadaniowa (karta pracy)
Odróżnia bezpieczne sytuacje od niebezpiecznych w kontaktach z roślinami								sytuacja zadaniowa (karta pracy)
Zachowuje się prawidłowo w sytuacji zagrożenia								sytuacja zadaniowa (karta pracy)
VI. WIEDZA O ŚRODOWISKU SPOŁECZNYM, PRZYRODNICZYM I TECHNICZNYM, EDUKACJA WIELOKULTUROWA								

* Karty pracy rozumiane jako zadania i ćwiczenia np.: z zeszytu ćwiczeń, podręcznika.

	T	N	P	T	N	P	
Rozpoznaje podstawowe ekosystemy: park, las, pole, łąka, sad							sytuacja zadaniowa
Rozpoznaje popularne rośliny i zwierzęta i przyporządkowuje je do ekosystemu							sytuacja zadaniowa
Rozpoznaje i nazywa popularne zwierzęta hodowane na wsi							sytuacja zadaniowa
Rozpoznaje znane instytucje: poczta, straż, szpital, policja, biblioteka; i wie, czemu służą							sytuacja zadaniowa
Rozpoznaje i nazywa środki lokomocji: autobus, pociąg, rower, samochód, samolot							sytuacja zadaniowa
Rozpoznaje i nazywa popularne zawody i wskazuje, czym się zajmują te osoby							sytuacja zadaniowa
Nazywa swoją miejscowość							sytuacja zadaniowa
Nazywa stolicę Polski							sytuacja zadaniowa
Rozpoznaje flagę Polski							sytuacja zadaniowa
Rozpoznaje herb Polski							sytuacja zadaniowa
Rozpoznaje hymn Polski							sytuacja zadaniowa
Wymienia nazwy dwóch krajów europejskich, potrafi o nich podać kilka informacji							sytuacja zadaniowa
Zapamiętuje wybrane słowa w języku nowożytnym, z którym się osłuchało							sytuacja zadaniowa
VII. POTRZEBY ROZWOJOWE DZIECKA, W TYM ZAUWAŻONE PREDYSPOZYCJE, UZDOLNIENIA I ZAINTERESOWANIA							
	T	N	P	T	N	P	
Dobrze adaptuje się do warunków przedszkolnych i nowych sytuacji							obserwacja
Reaguje na polecenia kierowane do grupy							obserwacja
Potrzuje wzmocnień, pochwał							obserwacja
Przejawia zainteresowania muzyczne, chętnie podejmuje taką aktywność							obserwacja
Przejawia zainteresowania plastyczne, chętnie podejmuje taką aktywność							obserwacja
Przejawia zainteresowanie techniką, posiada bogatą wiedzę na ten temat							obserwacja

Przejawia zainteresowanie przyrodą, posiada bogatą wiedzę na ten temat								obserwacja
Przejawia zainteresowanie czytaniem, zna litery i czyta proste teksty								obserwacja, sytuacja zadaniowa
Łączy litery, pisze wyrazy								obserwacja
Lubi zadania matematyczne, liczy i wykonuje działania matematyczne powyżej 10, zna i stosuje znaki matematyczne: +, -, <, >, =								obserwacja, sytuacja zadaniowa
VIII. Dodatkowe spostrzeżenia na temat dziecka								

ANALIZA WYNIKÓW

Dziecko potrzebuje wsparcia nauczyciela przedszkola lub specjalisty

- Tak. Należy objąć dziecko indywidualnym wspomaganiami przez nauczyciela przedszkola (indywidualny program wspomaganiania i korygowania rozwoju).
- Tak. Należy objąć dziecko pomocą psychologiczno-pedagogiczną.
- Tak. Należy zaplanować pracę w formie indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego.
- Nie. Ewentualne trudności pokonywać w toku pracy z grupą.

OBSZARY WYMAGAJĄCE WSPARCIA

- Umiejętności społeczne i odporność emocjonalna.
- Procesy poznawcze.
- Gotowość do nauki czytania i pisania.
- Sprawność motoryczna i koordynacja wzrokowo-ruchowa.
- Samodzielność, w tym czynności samoobsługowe oraz bezpieczeństwo.
- Wiedza o środowisku społecznym, przyrodniczym i technicznym, edukacja wielokulturowa.

Podpisy nauczycieli przeprowadzających diagnozę pierwszą.....

Podpisy nauczycieli przeprowadzających diagnozę drugą.....

**POTWIERDZENIE OTRZYMANIA INFORMACJI O WYNIKACH BADANIA
GOTOWOŚCI DO NAUKI W SZKOLE**

1. Pierwsze badanie – informacja ustna

Data i podpis rodzica

2. Drugie badanie – informacja pisemna

Data i podpis rodzica